

RAADSINFORMATIEBRIEF

16R.00731

Van : college van burgemeester en wethouders

Datum : 22 november 2016

Portefeuillehouder(s) : wethouder Haring

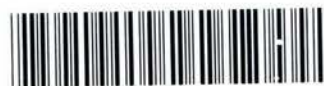
Portefeuille(s) : Wethouder Haring (EZ)

Contactpersoon : I. Baggen

Tel.nr. :

E-mailadres : baggen.i@woerden.nl

16R.00731

Onderwerp:

Rapport 'Draagvlak -en effectenonderzoek Zondagopenstelling Woerden'

Kennisnemen van:

Onderzoeksrapport 'Draagvlak -en effectenonderzoek zondagopenstelling Woerden' van I&O research

Inleiding:

De gemeenteraad heeft in juli 2016 de motie aangenomen "Motie breed draagvlak -en effectenonderzoek zondagsopenstelling", met het verzoek aan het college om een onderzoek uit te voeren. Het college is van mening dat het onderzoek voldoet aan de opdracht die hij heeft verleend aan het onderzoeksbureau I&O research en dat de motie hiermee correct en naar volledigheid is uitgevoerd.

Het onderzoek geeft uitvoering aan de motie. In aanvulling op de kaders van de motie zijn ook de horecaondernemers uit Woerden bij het onderzoek betrokken. I&O research heeft het onderzoek in gemeente Woerden uitgevoerd middels enquêtes onder winkeliers, winkelpersoneel en inwoners, en gespreksrondes met ondernemersverenigingen (en supermarkten), horeca en geloofsgemeenschappen. In totaal zijn 5000 inwoners uitgenodigd voor de enquête en 1882 inwoners hebben de enquête ingevuld; een respons van 38%. Dit is een hoog responspercentage in vergelijking met andere onderzoeken onder inwoners en vormt een goede basis voor betrouwbare uitkomsten. Onder de winkeliers is de respons 64% en winkelpersoneel 18%. Het bijgevoegde rapport beschrijft de huidige beleving van de zondagopenstelling en geeft inzicht in draagvlak en maatschappelijk -en economische effecten van de zondagopenstelling. Met het (laten) uitvoeren van het onderzoek heeft het college invulling gegeven aan de motie van de raad; het onderzoeksrapport ligt vóór de in de motie genoemde datum van 1 januari 2017 bij de gemeenteraad

Kernboodschap:

Het rapport eindigt met een conclusie die de hoofd- en deelvragen beantwoordt en een overweging bij de drie scenario's uit de motie:

1. Behoud van de huidige Winkeltijdenverordening
2. Beperkt branche- en /of gebied specifiek uitbreiden van de openstellingsmogelijkheden
3. Volledige vrijstelling van de winkeltijden

Vervolg:

Uitdoen van persbericht 'Onderzoek naar draagvlak en effecten zondagopenstelling afgerond'

Bijlagen:

- Rapport 'Draagvlak -en effectenonderzoek zondagopenstelling Woerden' (coursanummer 16.023938)

De secretaris

drs. M.H.J. van Kruisbergen MBA

De burgemeester

V.J.H. Molkenboer

Rapport

DRAAGVLAK- EN EFFECTENONDERZOEK ZONDAGOPENSTELLING WOERDEN

Opdrachtgever: gemeente Woerden

November 2016

COLOFON

Uitgave

I&O Research
Zuiderval 70
Postbus 563
7500 AN Enschede

Rapportnummer

2016/194

Datum

November 2016

Opdrachtgever

Gemeente Woerden

Auteur(s)

Ester Hilhorst
Thijs Lenderink
Robert Nordeman
Gert Versteeg

Bestellingen

Exemplaren zijn verkrijgbaar bij de opdrachtgever.

Het overnemen uit deze publicatie is toegestaan, mits de bron duidelijk wordt vermeld.

INHOUDSOPGAVE

1.	Inleiding	5
1.1	Aanleiding	5
1.2	Onderzoeksvraag.....	5
1.3	Onderzoeksaanpak en respons.....	6
1.4	Leeswijzer	8
2.	Beleving huidige (koop)zondagen	10
2.1	Inleiding	11
2.2	Inwoners.....	11
2.3	Winkeliers	13
2.4	Winkelpersoneel	16
2.5	Stakeholders.....	17
3.	Draagvlak uitbreiding koopzondagen.....	21
3.1	Inleiding	22
3.2	Inwoners.....	22
3.3	Winkeliers	26
3.4	Winkelpersoneel	28
3.5	Stakeholders.....	31
4.	Economische en maatschappelijke effecten	34
4.1	Inleiding	35
4.2	Economische effecten	35
4.3	Maatschappelijke effecten	38
5.	Conclusies en overwegingen	40
5.1	Inleiding	40
5.2	Conclusies	41
5.3	Overwegingen.....	44
	Bijlage 1. Vragenlijsten.....	47

1

HOOFDSTUK

Inleiding

1. Inleiding

1.1 Aanleiding

Op 1 juli 2013 trad de gewijzigde Winkeltijdenwet in werking. De wet geeft gemeenten de bevoegdheid om zelf te bepalen of winkels op zondag open mogen zijn en dat vast te leggen in de Winkeltijdenverordening.

De gemeente Woerden kent momenteel acht reguliere koopzon- en feestdagen waarop winkels de mogelijkheid hebben om open te gaan. Drie supermarkten¹ hebben -na loting- een vergunning gekregen om elke zondag open te zijn (maximaal vijf uur tussen 12.00 en 18.00 uur).

In het coalitieakkoord 2014-2018 is aangegeven dat de status quo met betrekking tot de zondagsopenstelling ongewijzigd blijft. In de zomer van 2016 heeft de gemeenteraad van Woerden een motie aangenomen waarin het college wordt gevraagd een onderzoek uit te (laten) voeren naar het draagvlak en de maatschappelijke en economische effecten van een verruiming van de zondagopenstelling. De uitkomsten van het onderzoek dienen voor 1 januari 2017 beschikbaar te zijn voor de raad.

Motie

In de motie staat dat het onderzoek –naar analogie van een onderzoek uit 2015 in buurgemeente De Ronde Venen- dient te bestaan uit enquêtes onder winkeliers, winkelpersoneel en inwoners, en uit gespreksrondes met ondernemersverenigingen en geloofsgemeenschappen uit de gemeente. Als inhoudelijk kader voor het onderzoek geven de opstellers van de motie een drietal opties/scenario's mee:

1. behoud van de huidige Winkeltijdenverordening
2. beperkt branche- en/of gebiedspecifiek uitbreiden van de openstellingsmogelijkheden
3. volledige vrijstelling van de winkeltijden

In aanvulling op deze kaders vraagt de gemeente ook de horecaondernemers uit Woerden bij het onderzoek te betrekken, evenals de economische effecten van verruiming van openingstijden op andere dagen dan de zondag.

1.2 Onderzoeksvraag

In dit onderzoek staat de volgende onderzoeksvraag centraal:

In welke mate is er draagvlak voor, en wat zijn de maatschappelijke effecten en economische effecten van, een verruiming van de winkeltijden in de gemeente Woerden?

De centrale onderzoeksvraag is te verbijzonderen in een zestal deelvragen:

1. Wat is het draagvlak voor (verruiming van) de winkeltijden op zondag onder inwoners van Woerden?
2. Wat is het draagvlak voor (verruiming van) de winkeltijden op zondag onder winkeliers in Woerden?
3. Wat is het draagvlak voor (verruiming van) de winkeltijden op zondag onder het winkelpersoneel in Woerden?
4. Wat is het draagvlak voor (verruiming van) de winkeltijden op zondag onder ondernemers- en winkeliersverenigingen, horeca en geloofsgemeenschappen in Woerden?
5. Wat zijn de economische effecten van verruiming van de winkeltijden op zondag?
6. Wat zijn de maatschappelijke effecten van verruiming van de winkeltijden op zondag?

¹ Sinds 1 april 2016: Plus in Harmelen (Woerden-Oost), Jumbo in Molenvliet (Woerden-West) en Supermarkt Middellandse Zee aan de Nieuwstraat (Woerden-Centrum)

Als extra vraagpunt is meegenomen of er draagvlak is voor een verlengde zaterdagopenstelling of uitbreiding van de koopavond.

1.3 Onderzoeksaanpak en respons

Dit onderzoek combineert uitgebreid veldwerk met een kwalitatieve verdieping. Voor de eerste drie onderzoeksvragen kiezen we voor gedegen enquêtes onder inwoners, winkeliers en winkelpersoneel. Voor de vierde vraag kiezen we voor groepsgesprekken. De laatste twee vragen beantwoorden we op basis van de uitkomsten van de enquêtes en de gesprekken en op basis van deskresearch naar winkeltijden in Nederland (waaronder onze eigen onderzoeken in deze).

Winkeliersenquête

Voor het onderzoek onder winkeliers is op basis van het Provinciaal Arbeidsplaatsenregister (PAR) een bestand gemaakt van alle winkeliers in de gemeente Woerden die vallen onder de Winkeltijdenwet. Van de ondernemers in de publieksgerichte commerciële dienstverlening zijn in overleg met de gemeente alleen reisbureaus meegenomen. Tankstations, makelaars en banken zijn buiten beschouwing gelaten. Hetzelfde geldt voor horeca en bedrijven gevestigd in een pand met woonfunctie als bestemming. Uiteindelijk is voor het veldwerk een bestand gebruikt met 277 adressen in de gemeente Woerden. Daarvan bleek tijdens het veldwerk dat men bij 24 adressen niet terecht kon vanwege verhuizing of opheffing. Het uiteindelijke aantal uitgezette enquêtes kwam daarmee op 253.

Op dinsdag 20 en woensdag 21 september hebben veldwerkers van I&O Research vragenlijsten en een begeleidende aanbiedingsbrief van de gemeente Woerden (zie bijlage 1) aangeboden aan de winkeliers. Tevens hebben zij kaartjes voor het winkelpersoneel achter gelaten (zie winkelpersoneel hierna). Dezelfde veldwerkers hebben de ingevulde vragenlijsten op dinsdag 4 oktober weer opgehaald. Winkeliers hadden daarnaast de mogelijkheid om de vragenlijst via internet in te vullen (met behulp van een persoonlijke inlogcode in de brief) of de vragenlijst via een portovrije retourenvelop terug te sturen. Een derde van de respons is online ingevuld, een kwart is opgehaald bij de ondernemers en de overige 42 procent is per post binnengekomen.

De uiteindelijke respons was 162 (64%). Dit responspercentage is hoog en geeft een representatief beeld van de mening van de winkeliers. Uit analyse van de respons blijkt dat vestigingen met één werkzame persoon licht ondervertegenwoordigd zijn. Onder deze groep was de respons 53 procent. Ook branche 'In en om het huis' (doe-het-zelf, meubels, keukens, belwinkels) is enigszins ondervertegenwoordigd (55%). Voor beide groepen geldt dat het verschil klein is en het effect op de uitkomsten beperkt.

Tabel 1.1

Respons ondernemers naar branche

	BENADERD	RESPONS	RESPONSPERCENTAGE
Dagelijkse artikelen (supermarkten, drogisterijen, slijters, bakkers, (luxe) voedingsmiddelen)	61	39	64%
Mode & Luxe (kleding, schoenen, juweliërs)	83	56	67%
Vrije tijd (boeken, tijdschriften, speelgoed)	18	11	61%
In en om het huis (bloemen, wonen, doe-het-zelf, elektronica)	49	27	55%
Overige detailhandel (fietswinkels, tweedehands, specifiek aanbod als hengelsport en antiek)	42	29	69%
totaal	253	162	64%

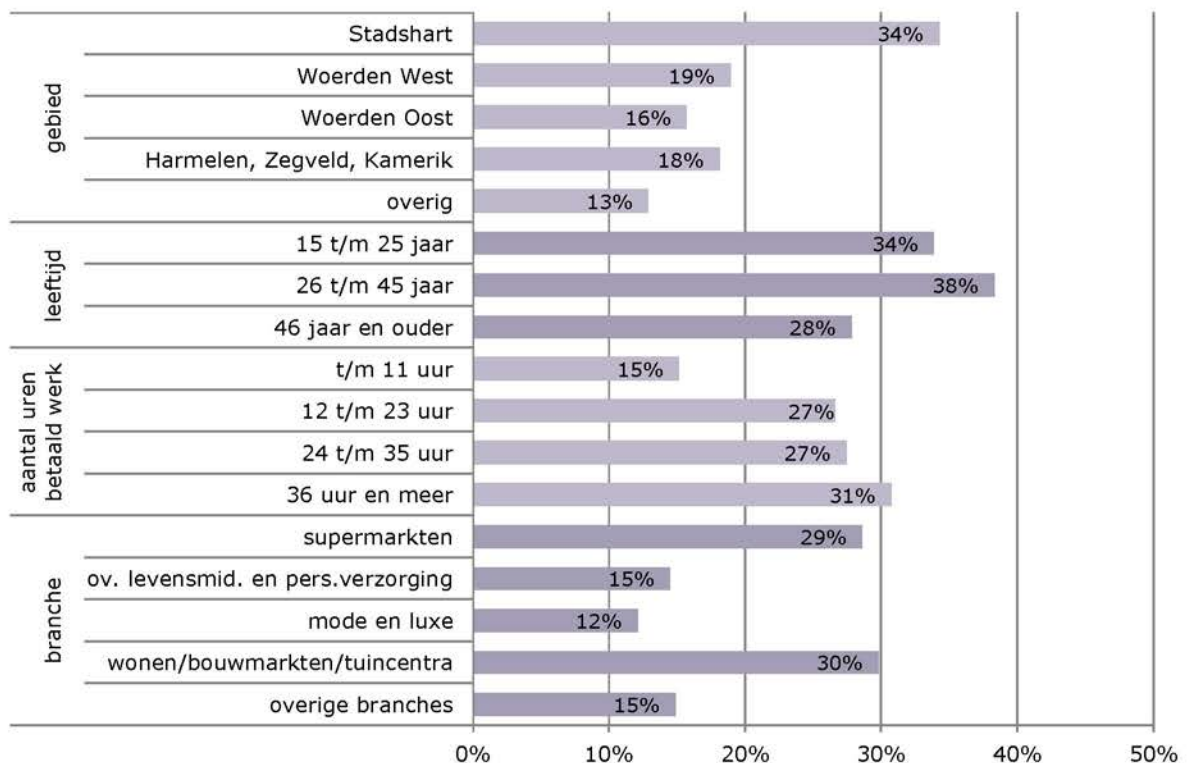
Winkelpersoneel

Voor het onderzoek onder winkelpersoneel zijn kaartjes met een persoonlijke inlogcode voor een online vragenlijst (zie bijlage 1) verspreid op dinsdag 20 en woensdag 21 september. In totaal zijn 1.390 kaartjes ter plekke uitgedeeld of achtergelaten voor afwezig personeel. De uiteindelijke respons bedroeg 248, wat neerkomt op 18 procent. Dit is vergelijkbaar met andere onderzoeken over zondagopenstelling onder winkelpersoneel.

In figuur 1.1 zijn de achtergrondkenmerken van het winkelpersoneel weergegeven. Onder 'overige branches' vallen winkels in huishoudelijke artikelen en vrije tijdsartikelen (o.a. speelgoed, computergames, cadeau-artikelen, sportartikelen, boeken, DVD's) en opticiens.

Figuur 1.2

Respons winkelpersoneel naar achtergrondkenmerk

Het komt voor bij onderzoeken onder winkelpersoneel dat aan de ene kant vooral de jongeren met een bijbaantje deelnemen (die gemiddeld positiever zijn over werken op zondag) en aan de andere kant vooral de oudere werknemer met een groter dienstverband (die gemiddeld minder positief is over werken op zondag). Bij dit onderzoek lijkt dat niet het geval. Er is een vrij evenwichtige verdeling over de leeftijden en de uren dat men betaald werk verricht. Daarnaast lijkt de verdeling over de branches en de gebieden waarin de winkel gevestigd is redelijk goed aan te sluiten bij het winkelbestand in Woerden. Hoe het zich exact verhoudt tot de totale groep winkelpersoneel in Woerden, is niet precies te zeggen omdat daar geen registratie van is.

Inwonersenquête

Voor de inwonersenquête (bijlage 3) is gebruik gemaakt van een steekproef uit de gemeentelijke basisregistratie personen (BRP). In totaal hebben 5.000 inwoners van 18 jaar en ouder van de gemeente Woerden een brief ontvangen met de uitnodiging om online een korte vragenlijst in te vullen.

Door de unieke inlogcode in de brief kunnen mensen maximaal 1 keer meedoen aan het onderzoek. Dubbeling is daarmee uitgesloten. Ook is ervoor gezorgd dat mensen op hetzelfde adres niet meerdere uitnodigingen ontvangen.

In totaal hebben 1.882 inwoners de vragenlijst ingevuld, wat neerkomt op een respons van 38 procent. Dit is een hoog responspercentage in vergelijking met andere onderzoeken onder inwoners en vormt een goede basis voor betrouwbare uitkomsten.

Er zijn in de analyse vier gebieden onderscheiden: de Binnenstad van Woerden, het overige deel van de kern Woerden, de kern Harmelen en de kernen Kamerik en Zegveld. De respons is gewogen naar gebied, leeftijd en geslacht, zodat de uitkomsten representatief zijn voor de gehele bevolking van Woerden.

Groepsgesprekken met stakeholders

Een belangrijk onderdeel van het onderzoek is het in beeld brengen van het draagvlak en de verwachte effecten bij drie groepen 'stakeholders'. Dit zijn ondernemers- en winkeliersverenigingen, horeca en geloofsgemeenschappen. De groepsgesprekken zijn opgezet als semi-gestructureerde gesprekken van ongeveer anderhalf uur over de zondagopenstelling en de effecten van eventuele verruiming van de zondagopenstelling. Doel van de groepsgesprekken was het verkrijgen van een zo compleet mogelijk beeld van hetgeen er leeft in Woerden bij stakeholders, in aanvulling op het (representatieve) beeld op basis van de enquêtes onder inwoners, winkeliers en geloofsgemeenschappen. De gesprekken hebben plaatsgevonden op donderdag 6 en donderdag 13 oktober 2016.

Aan het groepsgesprek van ondernemers- en winkeliersverenigingen namen veertien vertegenwoordigers deel. Eén vertegenwoordiger van het Platform Ondernemersverenigingen Woerden (POVW) en daarnaast vertegenwoordigers van winkeliersverenigingen in Woerden-centrum, van enkele wijken en van de kernen Zegveld, Harmelen en Kamerik.

Onder hen een aantal supermarktondernemers die nu open zijn op zondag, supermarktondernemers die in het verleden open waren op zondag, kleine winkeliers (mode, food) en daarnaast vertegenwoordigers van perifere (grootschalige) detailhandel.

Aan het groepsgesprek voor geloofsgemeenschappen namen twaalf vertegenwoordigers van geloofsgemeenschappen in Woerden deel. Er was een vertegenwoordiging vanuit de kernen Harmelen en Zegveld, vanuit protestants-christelijke geloofsgemeenschappen, katholieke kerken en een moskee en een islamitisch centrum.

Aan het groepsgesprek met vertegenwoordigers van de horeca namen twee horecaondernemers uit het centrum van Woerden deel en een vertegenwoordiger van Koninklijke Horeca Nederland, afdeling Woerden. Deze vertegenwoordiger heeft voorafgaand aan het groepsgesprek gesproken met diverse horecaondernemers over hun ideeën en wensen ten aanzien van de koopzondag in Woerden. Bij alle groepsgesprekken waren toehoorders aanwezig vanuit de gemeente Woerden (ambtelijk en politiek).

1.4 Leeswijzer

Dit rapport beschrijft in Hoofdstuk 2 de huidige beleving van de zondagopenstelling onder achtereenvolgens de inwoners, winkeliers, het winkelpersoneel en stakeholders. In hoofdstuk 3 staat het draagvlak voor uitbreiding van de zondagopenstelling onder achtereenvolgens inwoners, winkeliers, winkelpersoneel en stakeholders. Hoofdstuk 4 behandelt de economische en maatschappelijke effecten van verruiming van de zondagopenstelling op basis van de resultaten van de groepsgesprekken en van de deskresearch. Het rapport eindigt met een conclusie die de hoofd- en deelvragen beantwoordt en een overweging bij de drie scenario's die de raad heeft opgenomen in de motie (hoofdstuk 5). In de bijlagen zijn de vragenlijsten weergegeven.

2

HOOFDSTUK

Beleving huidige (koop)zondagen

2. Beleving huidige (koop)zondagen

Samenvatting

- Driekwart van alle inwoners bezoekt wel eens een winkel op zondag en ruim de helft minimaal maandelijks. Bijna de helft van alle inwoners doet wel eens dagelijkse boodschappen op zondag.
- Bijna driekwart van de inwoners die op zondag boodschappen doet, deed dat de laatste keer in Woerden. De helft van de mensen die op zondag recreatief winkelen, ging de laatste keer naar Utrecht.
- Bijna zes op de tien winkeliers zijn in het afgelopen jaar open geweest op zondag. In het stadscentrum heeft twee derde van de winkels meegedaan aan de koopzondagen. Zij waren gemiddeld 5 keer open. Kleine winkeliers, vooral degene met dagelijkse artikelen, blijven vaak dicht op zondag. In Kamerik en Zegveld zijn de winkels op zondag dicht gebleven.
- Winkeliers die op zondag open gaan, doen dit vooral vanwege omzetverhoging en om te voorkomen dat klanten naar winkels in (regio)gemeenten gaan. Het belang van zondag als vaste rustdag en persoonlijke redenen zijn de belangrijkste redenen om niet op zondag open te gaan. De huidige koopzondagen leiden voor 30 procent tot extra omzet en 14 procent name extra personeel aan.
- Vier op de tien winkelpersoneelsleden die deelnamen aan dit onderzoek, werkt nooit op zondag.
- In het groepsgesprek geven de stakeholders aan dat de meerderheid van de ondernemers in het stadscentrum, de supermarkten die nu niet iedere zondag open mogen en de ondernemers in de grootschalige (perifere) detailhandel gebruik maken van de huidige mogelijkheden om acht keer per jaar open te gaan.
- Omdat ondernemers (per branche en per gebied) kiezen voor het eigen optimale moment, ontstaat een heel wisselend beeld van wanneer winkels open zijn. Een complicerende factor voor gezamenlijkheid is dat de feestdagen inbegrepen zijn in de maximaal acht dagen waarop de winkel open mag. Deze versnippering kent ook een keerzijde: het is voor de inwoners van Woerden nu niet duidelijk wanneer een winkel open is, waardoor men er niet optimaal gebruik van maakt.
- De meeste lunchrooms en koffiebars zijn op zondag dicht. De helft van de restaurants is op zondag open. Degene die op zondag open zijn, zijn vaak op maandag gesloten en andersom. Het centrum van Woerden trekt vooral lokale bezoekers. Op zaterdag is het er heel erg druk, op zondag is het rustig. De horeca past momenteel de openingstijden niet aan aan de koopzondag van winkeliers.
- Stakeholders hebben een verschillende visie op zondagswinkelen. De geloofsgemeenschappen hechten in meerderheid veel belang aan een vaste rustdag voor de samenleving als geheel, ondernemers(verenigingen) in detailhandel en horeca wijzen op de wens van de consument om op zondag te winkelen. Consumenten doen dat ook in toenemende mate, maar kunnen daarvoor slechts beperkt in Woerden zelf terecht, wat leidt tot afvloeiing van koopkracht.
- De meeste geloofsgemeenschappen hebben geen problemen met de huidige acht koopzon- en feestdagen, al zouden ze het niet erg vinden als het er minder zouden zijn. Zij ervaren geen overlast of hinder in de openbare ruimte of voor winkelpersoneel.
- De drie supermarkten die wekelijks open gaan, ervaren een topdrukte. De omzetten in de vijf uur liggen hoger dan de gehele maandag, dinsdag, woensdag of donderdag. In januari-februari, als ze bijna allemaal gebruik maken van de mogelijkheid om open te gaan, ervaren ze ook allen een hogere omzet. Dit betekent volgens de supermarkten dat er economische ruimte is voor alle supermarkten om op zondag open te gaan. Het huidige lotingsysteem ervaren ze als oneerlijk. Ook de supermarkten die nu open zijn, zijn bereid het huidige systeem los te laten voor ruimere mogelijkheden voor iedereen.

2.1 Inleiding

In dit hoofdstuk wordt ingegaan op de huidige situatie van de (koop)zondag: wat is het huidige gebruik van de zondagopenstelling en hoe is de beleving hiervan? De eerste drie paragrafen beschrijven de resultaten van de enquêtes onder inwoners, winkeliers en winkelpersoneel. In de laatste paragraaf volgt de mening van stakeholders, op basis van groepsgesprekken.

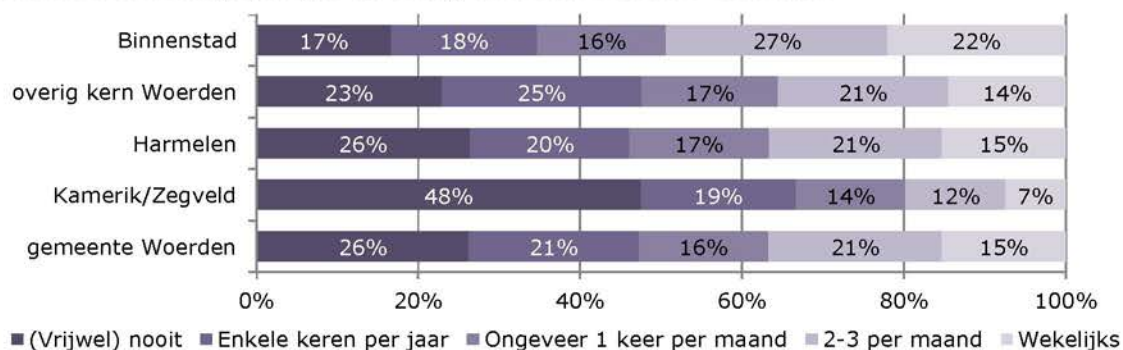
2.2 Inwoners

Driekwart winkelt wel eens op zondag, ruim de helft minimaal maandelijks

De inwoners van Woerden is eerst gevraagd in welke mate zij momenteel op zondag winkels bezoeken. Driekwart (74 procent) van alle inwoners bezoekt wel eens een winkel op zondag. De helft van de inwoners van de kernen Kamerik en Zegveld heeft in het afgelopen jaar (vrijwel) nooit een winkel bezocht op zondag (48 procent). Eén op de vijf inwoners uit de Binnenstad bezoekt wekelijks een winkel op zondag (22 procent). Gemiddeld bezoekt ruim de helft van de inwoners van Woerden één keer per maand of vaker een winkel op zondag (53 procent).

Figuur 2.1

Hoe vaak heeft u het afgelopen jaar op zondag een winkel bezocht in Nederland?

Zondagsrust belangrijkste reden om niet te winkelen op zondag

Alle inwoners die aangaven (vrijwel) nooit een winkel te bezoeken op zondag is gevraagd naar de redenen hiervoor. Zes van de tien inwoners noemt principiële redenen. Vooral voor inwoners van Kamerik en Zegveld is dit argument het belangrijkste (78 procent). Inwoners van de Binnenstad noemen vaker dan gemiddeld het ontbreken van winkelbehoefte (68 procent) en het argument dat winkeliers een vaste vrije dag verdienen (43 procent).

Figuur 2.2

Wat zijn de belangrijkste redenen dat u (vrijwel) nooit winkelt en/of boodschappen doet op zondag? (van de groep die zelden tot nooit op zondag winkelt)

Winkelbehoefte voor ruim de helft reden voor winkelbezoek op zondag

De inwoners die wel eens een winkel bezoeken op zondag zijn gevraagd naar de belangrijkste twee redenen hiervoor. Ruim de helft (55 procent) geeft aan op zondag naar de winkel te gaan omdat ze iets nodig hebben, bijvoorbeeld voor onverwacht bezoek. Een bijna even groot deel geeft als reden dat er op zondag meer tijd beschikbaar is dan op andere dagen. Ook gezelligheid/recreatief winkelen wordt nog door een relatief grote groep genoemd voor winkelen op zondag (door 44 procent).

Er zijn beperkte verschillen tussen de Binnenstad, de overige wijken van Woerden en de andere kernen.

Figuur 2.3

Wat zijn de belangrijkste redenen dat u (wel eens) op zondag winkelt en/of boodschappen doet?

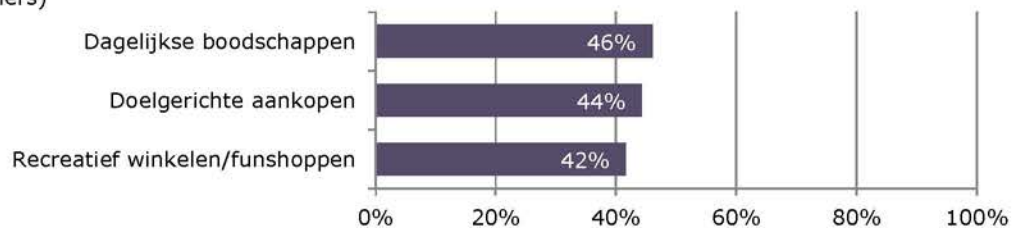

Bijna de helft van alle inwoners doet wel eens dagelijkse boodschappen op zondag

Winkelbezoek kan verschillende doelen hebben: voor dagelijkse boodschappen, gerichte aankopen of ter ontspanning (funshoppen). Het kan ook gaan om een combinatie hiervan. De inwoners die wel eens op zondag een winkel bezoeken doen dat voornamelijk voor dagelijkse boodschappen (46 procent van alle inwoners). Maar winkelbezoek voor doelgerichte aankopen en recreatief winkelen worden door bijna evenveel inwoners genoemd. Er zijn slechts kleine verschillen tussen de gebieden.

Figuur 2.4

Doet u op zondag wel eens dagelijkse boodschappen of gaat u wel eens (recreatief of gericht) winkelen? (van totaal aantal inwoners)

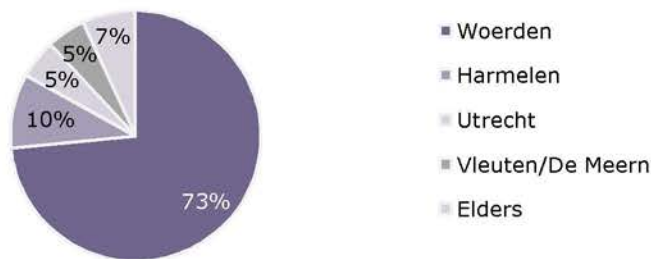
Dagelijkse boodschappen worden vooral in Woerden gedaan

Aan de inwoners die op zondag wel eens boodschappen doen (46 procent van het totale aantal inwoners, zie figuur 2.4) is gevraagd in welke plaats ze dat voor het laatst hebben gedaan.

Bijna driekwart deed de boodschappen in Woerden en 10 procent in Harmelen. Daarnaast is er nog een klein deel (vijf procent) dat voor de boodschappen naar Vleuten of De Meern ging (met name Vleuterweide), en een even groot deel naar Utrecht (o.a. Leidsche Rijn). Bij 'elders' worden naast Bodegraven, Nieuwegein, Gouda, Rotterdam en Amsterdam diverse andere plaatsen genoemd.

Figuur 2.5

In welke plaats heeft u voor het laatst op zondag uw dagelijkse boodschappen gedaan? (van de inwoners die wel eens boodschappen doen op zondag)

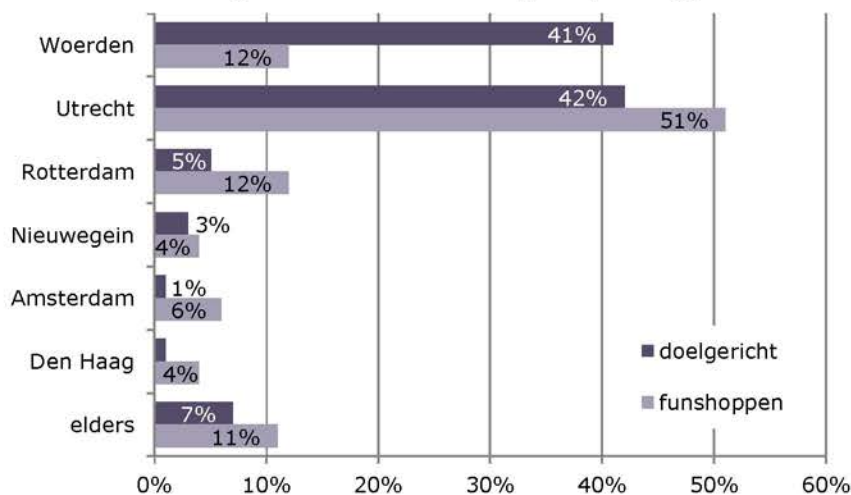

Utrecht populair voor funshoppen

Bij winkelbezoek voor doelgerichte aankopen of recreatief winkelen op zondag zijn de verschillen tussen de gebieden beperkt (figuur 2.6). Het aandeel dat in Woerden een doelgerichte aankoop deed op zondag is even groot als het aandeel dat hiervoor Utrecht bezocht. Voor recreatief winkelen/funshoppen ging de helft van de inwoners voor het laatst naar Utrecht. Ruim een vijfde bezocht een andere grote stad zoals Rotterdam (12 procent), Amsterdam (6 procent) of Den Haag (4 procent). Voor één op de acht was de laatste keer recreatief winkelen in Woerden zelf. Bij de categorie 'elders' worden diverse andere plaatsen genoemd. Vooral Amstelveen en Zoetermeer worden meerdere keren genoemd.

Figuur 2.6

In welke plaats heeft u voor het laatst op zondag een doelgerichte aankoop gedaan/recreatief gewinkeld? (van de inwoners die wel eens doelgericht winkelen of funshoppen op zondag)

2.3 Winkeliërs

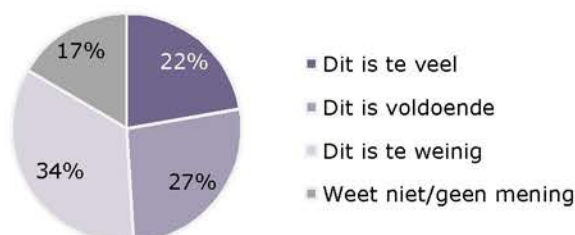
Een derde van de winkeliërs vindt dat winkel te weinig open mag op zondag

De winkeliërs is gevraagd een oordeel te geven over de huidige frequentie waarmee hun winkel op zondag open mag. Ruim een derde vindt dat hun winkel nu te weinig open mag op zondag, 27 procent vindt de huidige frequentie voldoende en 22 procent vindt de huidige frequentie te veel.

Een uitsplitsing naar branche, gebied en vestigingsgrootte laat een aantal verschillen zien². Zo vindt twee vijfde van de winkeliers in Harmelen, Kamerik en Zegveld de huidige frequentie te veel. Van de ondernemers uit overig Woerden vindt bijna de helft de huidige mogelijkheden voor zondagopenstelling juist te weinig. Het zijn met name winkels in de branche 'In en om het huis' die vaker open willen op zondag (50 procent). Drie van de tien kleine winkels (1 werkzame persoon) vindt de huidige frequentie te veel. Van de winkels met meer dan 5 werknemers vindt 43 procent de huidige frequentie te weinig.

Figuur 2.7

Oordeel over de huidige frequentie waarmee de winkel op zondag open mag

Bijna zes op de tien winkeliers is afgelopen jaar open geweest op zondag

Van de winkeliers is 42 procent niet open geweest op zondag in de afgelopen 12 maanden. De overige 58 procent is in meer of mindere mate op zondag open geweest. Drie van de tien winkeliers zijn tot vier keer open geweest en een kwart is vijf tot acht keer open geweest op zondag in de afgelopen 12 maanden. Het zijn vooral de branche dagelijkse artikelen (55 procent) en de ondernemers uit Kamerik en Zegveld die nooit open zijn geweest. Van de ondernemers in het centrum is twee derde (67 procent) op zondag open geweest in de afgelopen 12 maanden. Zij deden dat gemiddeld 5 keer. Supermarkten, bouwmarkten, tuinentra en woonwinkels gingen meestal 8 keer open. De meeste andere winkels in wijkwinkelcentra waren in de afgelopen 12 maanden niet open op zondag.

Figuur 2.8

Aantal keer dat winkeliers open zijn geweest op zondag in de afgelopen 12 maanden

Omzetverhoging en concurrentie belangrijkste redenen om op zondag open te gaan

De winkeliers die in de afgelopen 12 maanden ten minste één keer open zijn geweest op zondag hebben hiervoor de (maximaal twee) belangrijkste redenen genoemd, zie figuur 2.9. De meest genoemde redenen zijn omzetverhoging (genoemd door 40 procent) en dat winkeliers anders klanten verliezen aan winkels in andere gemeenten waar de winkels wél open zijn op zondag (39 procent). Ook service voor de klant wordt door 37 procent van de winkeliers als belangrijkste reden genoemd.

² Gezien het beperkte aantal bedrijven per groep zijn de verschillen indicatief.

Figuur 2.9

Belangrijkste redenen om in het afgelopen jaar open te gaan op zondag(en) en/of feestdag(en)

Belang van zondag als vaste rustdag belangrijkste reden om niet open te gaan op zondag

De meest genoemde belangrijkste reden (maximaal twee) voor winkeliers die in het afgelopen jaar niet open zijn geweest op zondagen en feestdagen, is het belang van de zondag als vaste rustdag (40 procent). Daarnaast noemt een derde persoonlijke redenen als reden (geloofsovertuiging, principieel). Een kwart noemt sociale redenen (familie, vrienden, vereniging) en economische redenen (geen omzetverhoging, niet rendabel) waarom ze niet op zondag of feestdagen open zijn geweest in het afgelopen jaar.

Figuur 2.10

Belangrijkste redenen dat winkeliers het afgelopen niet open zijn geweest op zondag of feestdag

Voor bijna de helft van de winkeliers hebben koopzondagen geen invloed op de omzet gehad

De winkeliers hebben aangegeven in welke mate de koopzondagen in de afgelopen 12 maanden invloed hebben gehad op de omzet, zie figuur 2.11. Bijna de helft (46 procent) zegt dat de koopzondagen geen invloed hebben gehad, voor drie op de tien geldt dat de koopzondagen hebben geleid tot omzetverhoging en acht procent zegt dat het heeft geleid tot een omzetzdaling.

Als alleen gekeken wordt naar de winkels die open zijn geweest in de afgelopen 12 maanden is het aandeel dat een omzetverhoging zag bijna de helft (47 procent). Winkels in de branche 'In en om het

huis' hadden vaker dan gemiddeld een omzetverhoging. Ditzelfde geldt voor de grotere winkels en winkels buiten het centrum van Woerden.

De groep ondernemers die een omzetverlaging zag als gevolg van de koopzondagen is divers. De helft van deze winkels heeft meer dan vijf werkzame personen. Ongeveer een derde van de groep die omzetverlaging ervaart, bestaat uit winkels in levensmiddelen die concurrentie ervaren van de supermarkten die wel open mogen op zondag. Sommigen van hen willen zelf ook open op zondag, anderen willen zelf juist dicht blijven op zondag.

Figuur 2.11

Invloed van de koopzondagen in de afgelopen 12 maanden op de omzet

Koopzondagen voor driekwart van de winkeliers niet van invloed op hoeveelheid personeel

Voor 72 procent van de winkeliers zijn de koopzondagen in de afgelopen 12 maanden niet van invloed geweest op het aantal arbeidsplaatsen in de winkel. Voor 14 procent van de winkeliers leidde het tot meer personeel. Dit waren vooral de grotere winkels (met meer dan vijf werknemers) en winkels buiten het centrum van Woerden. Van de winkels die open waren op zondag heeft 21 procent in de afgelopen 12 maanden meer personeel aangenomen als gevolg van de koopzondagen.

Figuur 2.12

Invloed van de koopzondagen in de afgelopen 12 maanden op het aantal arbeidsplaatsen

2.4 Winkelpersoneel

Aan het winkelpersoneel is gevraagd of ze wel eens werken op zondag (wanneer de winkel open is). Bijna de helft (46 procent) geeft aan op sommige zondagen te werken waarop de winkel open is. Ruim vier op de tien (42 procent) werkt nooit op zondag en 12 procent werkt elke zondag dat de winkel open is. De groep die nooit op zondag werkt verschilt per branche, winkelgebied en vestigingsgrootte. Enkele opvallende verschillen ten opzichte van het gemiddelde zijn de branche overige levensmiddelen en persoonlijke verzorging (95 procent werkt nooit op zondag), de branche wonen/bouwmarkten/tuincentra (22 procent werkt nooit op zondag), winkelgebied Centrum (49 procent werkt nooit op zondag) en winkelgebied Harmelen, Kamerik en Zegveld (51 procent werkt nooit op zondag). Bij de kleine winkels

(max. 5 collega's) werkt 63 procent nooit op zondag terwijl dit aandeel bij de grote winkels (meer dan 25 collega's) 20 procent is.

Figuur 2.13

Werkt u wel eens op zondag? (n=248)

2.5 Stakeholders

Beeld reguliere zondagen: wens en gedrag consument versus wens collectieve zondagsrust

Het algemene beeld is dat dagzaken in de horeca³ op zondag dicht zijn en dat de helft van de restaurants op zondag open is. Degene die op zondag open zijn, zijn vaak op maandag gesloten en andersom. De bezoekers bestaan voor 85-90% uit lokale bezoekers. Op zaterdag is het heel erg druk in het centrum van Woerden, op zondag is het heel erg rustig.

Zowel de horecaondernemers als de meeste winkeliers geven aan dat de zondag een dag voor winkelen is geworden. Op zaterdag zijn mensen druk met sport en kinderen en het huishouden. De zondag is een goede dag voor leuke dingen, ontspanning en gezelligheid. Op de zondag zijn echtparen vaak samen en hakken de knoop door over grote aankopen, zoals tuinmeubels of kleding voor het hele gezin. Ook doen veel mensen dan weekboodschappen. Op zondag winkelen en boodschappen doen neemt toe en is inmiddels een factor van betekenis. Deze ondernemers constateren dat er momenteel op zondag sprake is van grootschalige afvloeiing van geld naar omliggende gemeenten en naar webshops. Zij vinden het onbegrijpelijk dat ze niet open mogen zijn op zondag, zeker omdat Woerden de ambitie heeft uitgesproken om de bruisende hoofdstad te zijn van het Groene Hart.

Volgens deze ondernemers leidt dit tot vreemde zaken: een Texaco-tankstation dat uitgroeit tot een supermarkt en wel op zondag open mag, tuinmeubels die op zondag in de regio of via internet gekocht worden en ook op zondag thuisbezorgd worden in Woerden, klus-benodigdheden die op zondag in de regio gekocht worden en op maandag bij de lokale ondernemer worden ingeleverd, de verkoop van versproducten in het Stadshotel, wat op zondagen een proeverij moet heten, een inpandige espressobar die op zondag niet open kan. De consument heeft niets aan een strikte scheiding tussen horeca en detailhandel en tankstations. Die wil gewoon terecht kunnen bij de voorzieningen die er zijn.

De vertegenwoordigers van de geloofsgemeenschappen schetsen een heel ander beeld van de reguliere zondagen. Zij wijzen op het belang van de zondagsrust voor gezin, familie, een betekenisvol sociaal leven en de ongestoorde kerkgang. Er zijn volgens hen veel mensen die druk ervaren van de huidige maatschappij. Het leven wordt drukker en voller, de druk op gezinnen neemt toe. Als de winkels ook open gaan, wordt de drukte erger. De jachtigheid en de druk doorbreek je met samenzijn en gezamenlijke rustmomenten. Er zijn steeds meer mensen op zoek naar rust en basis, met de bijbel als leidend handboek. Winklerust geeft volgens hen ruimte voor gezondheid, rust, reflectie en ontmoeting.

³ Bijvoorbeeld broodjeszaak, ijssalon, koffiehuis, waar niet de nadruk ligt op alcoholische dranken en waar geen sprake is van avondopenstelling

De Islamitische geloofsgemeenschappen staan hier anders tegenover. Zij beleven op vrijdag gezamenlijk de preek en het gebed. Ook gaan zij meerdere keren per dag naar de moskee om gezamenlijk te bidden. Zij vinden rust in het gebed. Daarna gaan ze weer aan het werk of verder met hun bezigheden. Ook op vrijdag.

Kerken vinden dat de gemeente Woerden verantwoordelijk is voor een leefbare wereld voor iedereen. Vanuit dat oogpunt is zondagopenstelling van winkels niet wenselijk. Mensen moeten de vrijheid houden om niet mee te hoeven doen aan de 24-uurs-economie.

Beeld huidige koopzon- en -feestdagen: onregelmatig en niet tegelijk

Er zijn momenteel acht koopzon- en -feestdagen mogelijk per jaar. De meeste ondernemers in het stadscentrum, de supermarkten die nu niet iedere zondag open mogen en van de perifere detailhandel geven aan dat zij gebruik maken van de huidige mogelijkheden om acht keer per jaar open te gaan. Bij het kiezen van de zondagen spelen veel verschillende belangen. Iedere branche heeft namelijk weer eigen momenten van topdrukke, waardoor een compromis op alle vlakken voor niemand ideaal zal zijn.

In het huidige systeem van koopzondagen ervaren de aanwezige winkeliers een gebrek aan regelmaat, sommigen spreken zelfs van willekeur. Een willekeurig gekozen koopzondag is voor supermarkten niet haalbaar vanwege het planningssysteem. Dit zou bijvoorbeeld betekenen dat alle producten handmatig ingevoerd moeten worden voor de zondag waardoor de kwaliteit van de dienstverlening achteruitgaat. Vandaar dat de supermarkten die niet iedere zondag open mogen, kiezen voor een aaneengesloten periode (december en januari). Voor de winkels op de woonboulevard sluiten de momenten van topdrukke ook niet aan op elkaar. Het is daarom niet mogelijk om tot een gezamenlijke invulling van de acht zondagen te komen. Dit zorgt ervoor dat de koopzondagen nu nog teveel onbekend zijn bij de consument waardoor het nu nog te rustig is. Diverse ondernemers doen er nu dan ook niet aan mee. De horeca past momenteel de openingstijden niet aan op de koopzondagen. Daarvoor zijn het er te weinig en te onregelmatig. Mensen die op zondag willen winkelen, gaan volgens hen naar andere plaatsen, bijvoorbeeld Utrecht.

De ondernemers voeren als complicerend punt voor gezamenlijke openstellingsmomenten aan, dat het gaat om in totaal acht *zon- en feestdagen*. De Paasdagen, Pinksterdagen, Kerstdagen en Hemelvaartsdag vallen hier ook onder. Binnen sommige branches zijn tweede Paasdag, tweede Pinksterdag en Hemelvaartsdag redelijk geaccepteerde dagen waarop de winkel open is. Als de ondernemer kiest voor deze dagen, dan blijven er minder reguliere zondagen over, waarop de winkel open zou kunnen zijn. Het maximum van acht omvat immers de feestdagen.

Het werven van personeel voor de zondag is geen probleem, de ondernemers geven allemaal aan dat dit in goed overleg met het personeel gebeurt en dat ze zelfs in de rij staan om dan te mogen werken. Zij verdienen het dubbele. Dit is aantrekkelijk voor jongeren, als bijbaan, maar ook voor vast personeel dat na een zondagmiddag werken een hele dag vrij kan nemen.

Er is vanuit de achterban van een aantal christelijke geloofsgemeenschappen in Woerden geen behoefte aan winkelen op zondag. Bij een aantal geloofsgemeenschappen is dit beeld gemengd en zijn er ook mensen binnen de geloofsgemeenschappen die wel willen winkelen of werken op zondag. In de Islamitische gemeenschap is zondagsrust geen issue. Zij hebben er geen behoefte aan dat de winkels op zondag gesloten zijn. De geloofsgemeenschappen ervaren geen (over)last van de huidige acht zondagen en voor gewetensbezwaarden is acht keer per jaar te regelen (je kunt bijvoorbeeld ruilen met een collega). Een taptoe naast de kerk of vuurwerk, dat zou overlast geven. Winkeland publiek is niet storend.

Zondagopenstelling van supermarkten: topdrukte bij drie supermarkten door lotingssysteem

Drie supermarkten mogen iedere zondagmiddag vijf uur open. Twee eigenaren van supermarkten willen uit religieuze overwegingen niet open op zondag. Zij vinden dat een gemeenschappelijke dag van rust goed zou zijn voor onze maatschappij, omdat er vaak sprake is van stress gerelateerde problemen. Daarnaast zetten ze vraagtekens bij de economische gevolgen van een sluiting op zondag. Zo stellen zij dat mensen niet méér gaan kopen omdat er langer gekocht kan worden: je zult de koek over meerdere dagen gaan verdelen. Of een zondagopenstelling inderdaad op die manier bij hun uitpakt weten ze niet: hier kiezen ze vanwege hun principes niet voor, ook al zou het hen geld kosten. Zij zien ook nieuwe klanten die bewust voor hen kiezen omdat zij juist niet op zondag open gaan.

De supermarkten die open mogen, ervaren op de zondag een topdrukte, met een omzet die hoger is dan de gehele maandag, de gehele dinsdag, de gehele woensdag of de gehele donderdag. De klanten staan in de rij te wachten totdat ze naar binnen mogen. Deze drukte wordt als zeer welkom en gezellig ervaren maar levert ook overlast van bijvoorbeeld parkeerdruk. Er zijn te weinig supermarkten/supermarkturen op zondag om tegemoet te komen aan de wensen van de klant.

Dit levert de betreffende supermarkten dan ook extra arbeidsplaatsen op (zo'n 10% in de periode dat zij iedere week open mogen) en zorgt voor minder voedselverspilling. Dit komt doordat de versproducten een dag langer verkocht worden, waardoor ze minder snel over de datum raken.

Het lotingssysteem onder de supermarkten wordt door de ondernemers als onbegrijpelijk ervaren en levert oneerlijke concurrentie op. De extra arbeidsplaatsen verdwijnen weer als het jaar erop zit en ze weer moeten sluiten op zondag. De ondernemers vinden het erg vervelend om werknemers om deze reden te moeten ontslaan. Dit is slecht voor de continuïteit van het bedrijf, de bedrijfsprocessen en de dienstverlening. De consument begrijpt ook niet dat de supermarkt weer dicht moet en staat vaak nog maandenlang voor een gesloten deur. Ook de supermarkten die op dit moment iedere zondag open mogen, zijn bereid om dat recht op te geven in ruil voor ruimere openstellingsmogelijkheden voor iedereen.

De horeca ervaart de zondagopenstelling van supermarkten niet als concurrentie. De openstelling van supermarkten geeft extra reuring, en dat is goed voor het stadscentrum en wijkwinkelcentra en dus voor de horeca.

Een belangrijk deel van de geloofsgemeenschappen zou liever geen koopzondagen in Woerden hebben dan de voortzetting van de huidige acht. Alleen de Islamitische geloofsgemeenschappen zijn niet tegen uitbreiding.

3

HOOFDSTUK

Draagvlak uitbreiding koopzondagen

3. Draagvlak uitbreiding koopzondagen

Samenvatting

- Twee derde van de inwoners van Woerden vindt het een goed idee als alle winkels vaker op zondag open mogen gaan. Zeven van de tien inwoners zouden graag willen dat de supermarkten elke zondag open mogen en zes van de tien dat bouwmarkten en tuincentra elke zondag open mogen. Zeven van de tien inwoners willen gebruik maken van extra koopzondagen, waarvan ruim vier op de tien vaak. Een even grote groep zou gebruik willen maken van verlengde doordeweekse winkeltijden en een verlengde zaterdag, maar de groep die dit vaak zou willen is duidelijk kleiner. Zeven van de tien inwoners vinden dat de gemeente de winkeltijden op zondag vrij moet geven zodat ondernemers zelf kunnen bepalen wanneer zij open gaan.
- Zes op de tien inwoners verwachten een (enigszins) positief effect van verruiming van de zondagopenstelling op de beleving van de zondag en twee op de tien inwoners verwachten een (enigszins) negatief effect op de beleving van de zondag. De meerderheid van de inwoners verwacht geen overlast in hun directe woonomgeving wanneer winkels vaker open zouden gaan. Acht procent verwacht overlast door verkeersdruk. In de binnenstad verwacht zeventien procent parkeerproblemen als gevolg van verruiming van de zondagopenstelling.
- Ruim een derde van de winkeliers wil niet op zondag open. Een vijfde wil juist iedere zondag open. Drie van de tien winkeliers willen zelf vaker op zondag open dan nu mogelijk is. De zondagmiddag is het meest gewenste openingsmoment. Zes van de tien winkeliers willen dat ondernemers zelf mogen bepalen op welke zondagen ze open gaan, ook al zou een deel er zelf geen gebruik van maken. Winkeliers zonder personeel zijn vaker dan gemiddeld voor vrijgeven koopzondag, winkeliers met maximaal 5 personeelsleden juist minder vaak. Er is animo voor (collectieve) verlengde openstelling op doordeweekse dagen of op zaterdag, met name rond de feestdagen.
- Bijna de helft van het winkelpersoneel wil (vaker) op zondag werken als de winkel waar ze werken (vaker) open gaat op zondag. Een vrijwel even groot deel wil niet vaker of nooit werken op zondag. Van het personeel dat op zondag wil werken, geeft ruim de helft aan twee of drie keer per maand te willen werken. De belangrijkste reden om op zondag te werken, zijn om de omzet te helpen vergroten en omdat de concurrentie dat nodig maakt. De belangrijkste reden om niet op zondag te willen werken, is omdat men op zondag sociale dingen wil doen met familie en vrienden. Een groot deel van het winkelpersoneel werkt momenteel in meer of mindere mate in de avonden. Als de verkooptijden op doordeweekse dagen of op zaterdag uitgebreid zouden worden, dan zou een kwart van het winkelpersoneel niet op die tijdstippen willen werken.
- De ondernemers(verenigingen) geven in het groeps gesprek aan dat zij een duidelijke behoefte zien bij consumenten/inwoners van Woerden waar zij nu niet op in kunnen spelen. Alleen in Kamerik en Zegveld zien de ondernemers die behoefte niet. Zij hebben zelf ook niet de behoefte aan verruiming van de openstellingsmogelijkheden op zondag.
- De ondernemers(verenigingen) geven aan dat er duidelijkheid en continuïteit nodig is om de koopzondagen in Woerden te laten slagen. Zij pleiten ervoor om het vrij te geven en het aan ondernemers(collectieven) over te laten om in overleg de optimale openstellingsmomenten te kiezen.
- Vanuit de christelijke geloofsgemeenschappen is er geen draagvlak voor verruiming van de openstellingsmogelijkheden. Zij vrezen voor negatieve gevolgen voor de samenleving als geheel (toenemende drukte, druk op gezinnen) en voor de positie van de kleine winkelier en op termijn verschraling van het aanbod. Vanuit niet-christelijke geloofsgemeenschappen is er geen bezwaar tegen uitbreiding van de zondagopenstelling.

3.1 Inleiding

In dit hoofdstuk wordt ingegaan op het draagvlak voor uitbreiding van het aantal koopzondagen: hoe vaak willen inwoners, winkeliers en winkelpersoneel dat de winkels open gaan? De eerste drie paragrafen beschrijven de resultaten van de enquêtes onder inwoners, winkeliers en winkelpersoneel. In de laatste paragraaf volgt de mening van stakeholders, op basis van groepsgesprekken.

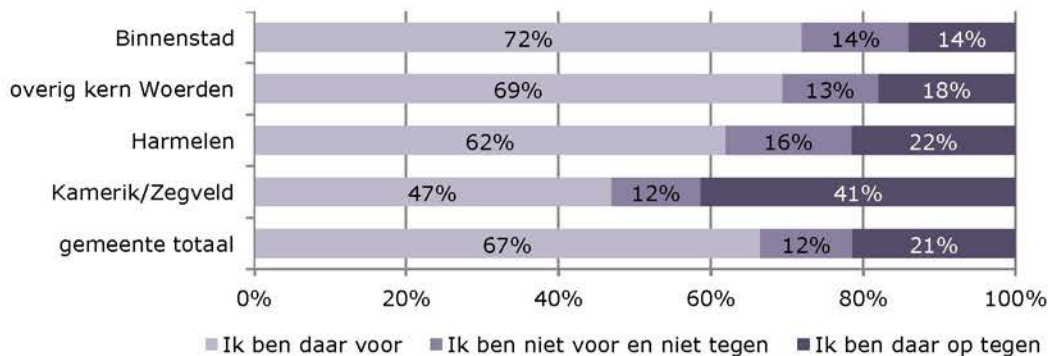
3.2 Inwoners

Twee derde inwoners vindt dat alle winkels vaker op zondag open mogen gaan

Aan de inwoners is gevraagd wat ze ervan vinden als alle winkels in de gemeente Woerden de mogelijkheid krijgen om vaker op zondag open te gaan. Twee derde is hier voor en één vijfde is hierop tegen⁴. Inwoners van de kernen Kamerik en Zegveld zijn relatief meer tegen dat alle winkels in de gemeente de mogelijkheid moeten krijgen om vaker op zondag open te gaan (41 procent).

Figuur 3.1

Wat vindt u ervan als alle winkels in de gemeente Woerden de mogelijkheid krijgen om vaker op zondag open te gaan?

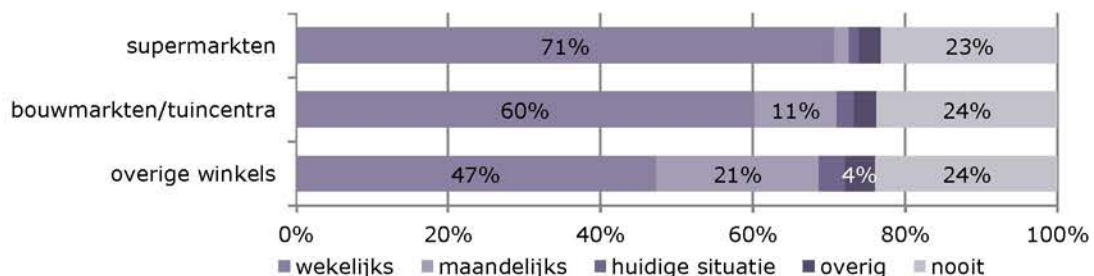

Zeven op de tien zouden willen dat de supermarkten wekelijks open zijn

Zeven van de tien inwoners van de gemeente Woerden willen dat de supermarkten wekelijks op zondag open zijn. Voor bouwmarkten en tuincentra is dit zes van de tien inwoners. Voor de overige winkels wil bijna de helft van de inwoners (47 procent) dat ze wekelijks open zijn. Ruim een vijfde wil dat de overige winkels maandelijks open zijn. Slechts een klein deel vindt de huidige situatie of zondagopenstelling alleen rond de feestdagen gewenst.

Figuur 3.2

Hoe vaak zou u willen dat de volgende winkels in de gemeente Woerden op zondag open zijn?

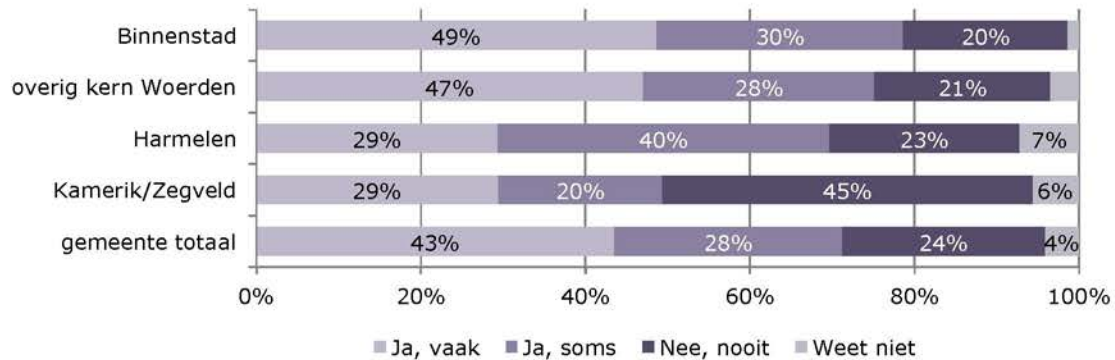
⁴ Deze groep wordt hierna gerekend tot de groep die verwacht nooit gebruik te zullen maken van de zondagsopenstelling.

Zeven van de tien inwoners willen gebruik maken van verruimde zondagopenstelling

Ruim twee vijfde van de inwoners (43 procent) geeft aan vaak gebruik te zullen maken van de zondagopenstelling als winkels in Woerden vaker op zondag open mogen. Nog eens 28 procent zal soms gebruik maken van een verruimde zondagopenstelling. Al met al willen dus zeven van de tien inwoners gebruik maken van verruimde zondagopenstelling in Woerden, als die er zou komen. Drie van de tien inwoners uit Harmelen, Kamerik en Zegveld verwachten vaak de winkels op zondag te bezoeken. In de Binnenstad en de andere wijken van de kern Woerden is dit bijna de helft.

Figuur 3.3

Als de winkels in de gemeente Woerden vaker op zondag open mogen, gaat u hier dan gebruik van maken?

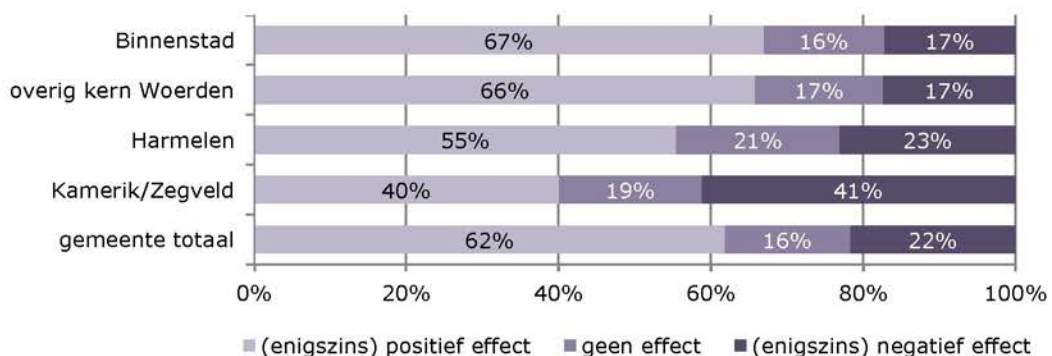

Zes van de tien inwoners verwachten positief effect op beleving van de zondag als winkels vaker open mogen

Van alle inwoners van de gemeente Woerden verwacht 62 procent dat als de winkels vaker open mogen op zondag, dit een positief effect heeft op de beleving van de zondag. Ruim een vijfde (22 procent) verwacht een (enigszins) negatief effect. Van de inwoners van Kamerik en Zegveld is het deel dat een positief effect verwacht even groot als het deel dat een negatief effect verwacht. Twee derde van de inwoners van de kern Woerden (Binnenstad en de overige wijken) verwachten een positief effect op de beleving van de zondag als de winkels vaker open mogen op zondag.

Figuur 3.4

Als de winkels in de gemeente Woerden vaker op zondag open mogen: welk effect verwacht u op uw beleving van de zondag?

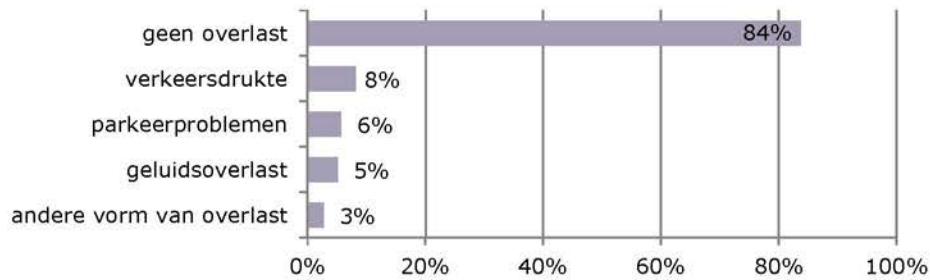

Ruime meerderheid verwacht geen overlast als winkels op zondag vaker open mogen

Van de inwoners van de gemeente Woerden verwacht 84 procent geen overlast in de directe woonomgeving als winkels op zondag vaker open mogen. De meest gevreesde vorm van overlast is verkeersdruk (genoemd door 8 procent), gevolgd door parkeerproblemen (6 procent) en geluidsoverlast (5 procent).

Figuur 3.5

Verwacht u overlast in uw directe woonomgeving als winkels vaker op zondag open mogen? (totaal)

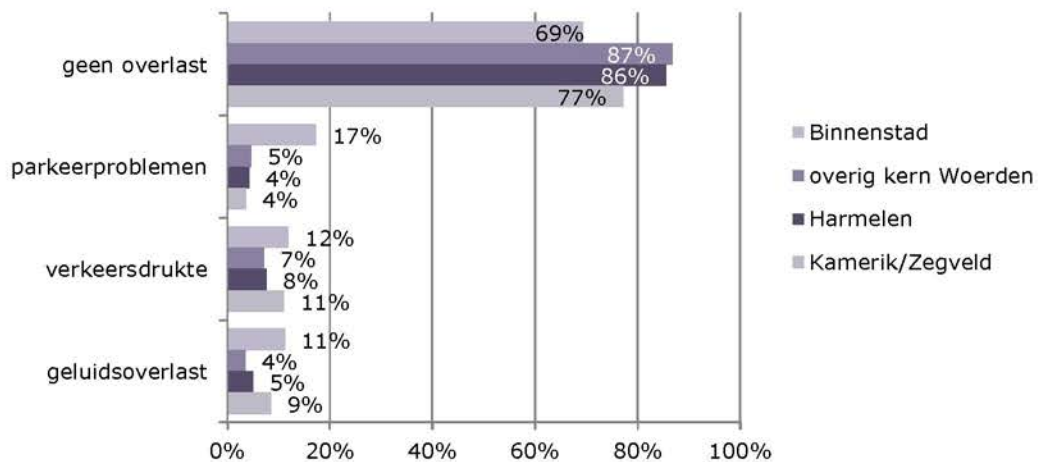

Bijna een vijfde binnenstadbewoners verwacht parkeerproblemen door geopende winkels

In de Binnenstad verwacht relatief een groter deel (17 procent) parkeerproblemen in de directe woonomgeving als winkels vaker open mogen op zondag dan in de overige wijken van Woerden en de drie andere kernen. Inwoners van buiten het centrum van Woerden en inwoners van Harmelen verwachten het minste overlast door verkeersdrukke, geluidsoverlast of andere problemen.

Figuur 3.6

Verwacht u overlast in uw directe woonomgeving als winkels vaker op zondag open mogen? (naar gebied)

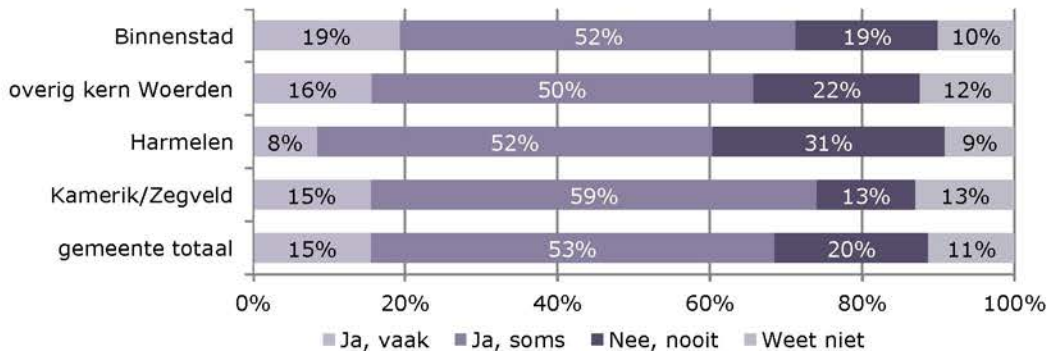

Ruim twee derde zou gebruik maken van verlengde openstelling doordeweeks of op zaterdag

Omdat de zondag niet de enige dag is waarop winkels extra open zouden kunnen gaan, is aan de inwoners ook de optie voorgelegd dat winkels doordeweeks of op zaterdag langer open zouden kunnen blijven. Sluit dit aan bij hun behoefte? Net als bij de uitbreiding van de zondagopenstelling zeggen zeven van de tien inwoners dat ze hier gebruik van zouden maken.

Figuur 3.7

Als de winkels in de gemeente Woerden langer open zouden blijven op doordeweekse dagen of op zaterdag, gaat u hier dan gebruik van maken?

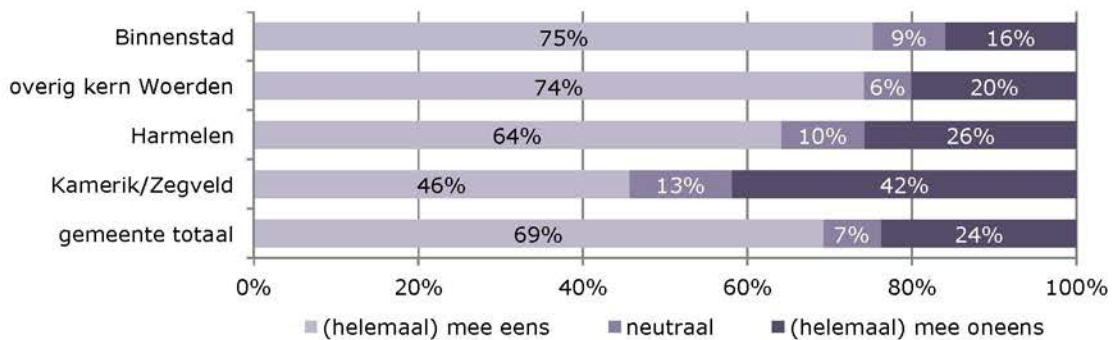
Vergelijken we deze uitkomsten met het animo voor verruiming van de zondagopenstelling (figuur 3.3), dan valt op dat de groep die gebruik zou maken van de verlengde zaterdag of doordeweekse dag even groot is, maar dat frequentie anders is: van de uitgebreide zondagopenstelling zouden méér inwoners vaker gebruik maken.

Zeven van de tien inwoners vinden dat de gemeente koopzondagen volledig vrij moet geven

Bijna zeven op de tien inwoners van de gemeente (69 procent) is het (helemaal) eens met de stelling dat de gemeente koopzondagen volledig vrij moet geven en dat ondernemers zelf mogen bepalen op welke zondagen ze open gaan. Een kwart is het (helemaal) met deze stelling oneens. In de kernen Kamerik en Zegveld vinden minder inwoners (46 procent) dat de gemeente koopzondagen volledig vrij moet geven dan in de kern Woerden (75 procent).

Figuur 3.8

Wat vindt u van de volgende stelling: "De gemeente moet koopzondagen volledig vrijgeven. Ondernemers mogen zelf bepalen op welke zondagen ze open gaan."

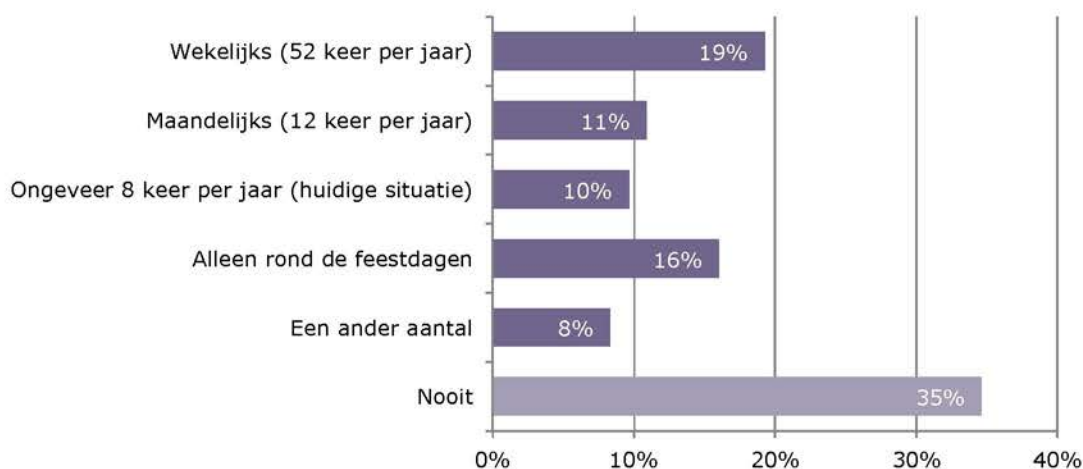
3.3 Winkeliers

Drie van de tien winkeliers willen vaker open dan nu mogelijk is

Aan de winkeliers is gevraagd hoe vaak ze de winkel willen openen op zondag. Ruim een derde (35 procent) geeft aan nooit op zondag de winkel te willen openen. Een vijfde wil wekelijks open en 16 procent alleen rond de feestdagen. Eén op de tien wil maandelijks de winkel openen op zondag en een zelfde deel ongeveer 8 keer per jaar (zoals de huidige situatie). Al met al wil 30 procent minimaal 12 keer per jaar open kunnen, dus vaker dan nu het geval is. De ondernemers die aangeven dat zij een ander aantal wensen, geven vaak aan dat zij het zelf willen invullen.

Figuur 3.9

Gewenste frequentie om open te zijn op zondag

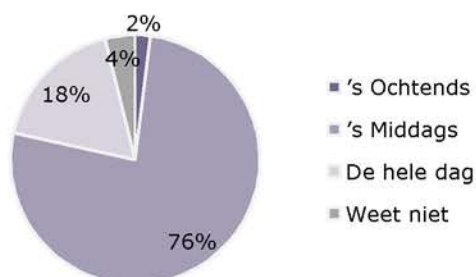

Gewenste zondagopenstelling vaak beperkt tot de middag

De winkeliers die open willen op zondag is gevraagd welk tijdstip ze het liefst hun winkel openen op zondag. Driekwart van hen (76 procent) wil 's middags open op zondag. Bijna een vijfde (18 procent) wil de hele zondag open en twee procent alleen 's ochtends.

Figuur 3.10

Gewenste openingstijden op zondag (winkeliers die open willen op zondag)

Zes op de tien winkeliers wil dat de gemeente koopzondagen volledig vrijgeeft

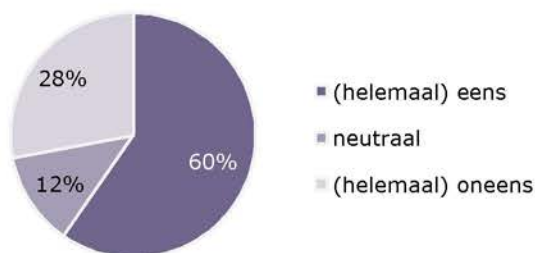
Het merendeel van alle winkeliers (60 procent) is het eens met de stelling dat de gemeente de koopzondagen volledig vrij moet geven. Zij vinden dat ondernemers zelf mogen bepalen op welke zondagen ze open gaan. Bijna drie op de tien winkeliers (28 procent) is het hier niet mee eens en twaalf procent is neutraal.

Als een verband gelegd wordt met de gewenste frequentie om open te gaan op zondag (figuur 3.10) vallen een aantal dingen op. Van de ondernemers die nooit open willen op zondag is de helft het oneens met de stelling dat ondernemers zelf mogen bepalen op welke zondagen ze open gaan. Een derde is het er juist wel mee eens, dus ondanks dat ze zelf hun winkel niet willen openen. Ondernemers die elke week open willen, zijn het vrijwel allemaal eens met de stelling.

Uitgesplitst naar vestigingsgrootte blijkt dat kleine winkeliers (zonder personeelsleden) het vaker dan gemiddeld eens zijn met de stelling (74 procent) en middelgrote winkeliers (tot 5 werknemers) minder vaak dan gemiddeld (53 procent).

Figuur 3.11

Stelling: de gemeente moet koopzondagen volledig vrijgeven. Ondernemers mogen zelf bepalen op welke zondagen ze open gaan.

De winkeliers die willen dat ondernemers zelf mogen bepalen of ze op zondagen open gaan, geven hierbij aan dat de huidige situatie (loting voor supermarkten, omliggende gemeenten waar winkels wél zelf mogen bepalen om open te gaan) voor oneerlijke concurrentie zorgt. Veel winkeliers hechten waarde aan de vrijheid voor de ondernemer om zelf de openingdagen en -tijden te mogen bepalen. Daarnaast geven veel winkeliers aan (die het met bovenstaande stelling eens zijn) dat er veel vraag is vanuit de consument om op zondag te winkelen en boodschappen te doen.

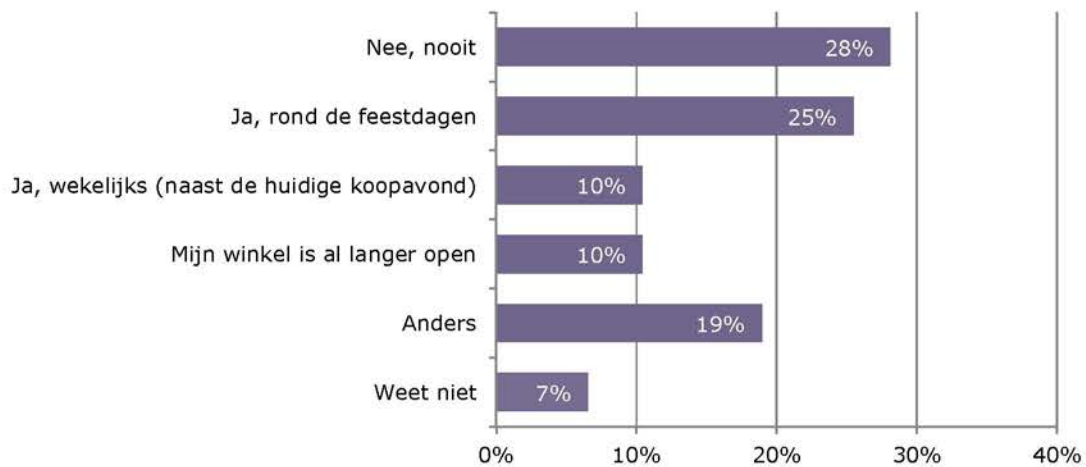
Een aantal winkeliers die niet vinden dat de ondernemers volledige vrijheid moeten krijgen om op zondagen open te gaan, geeft als argument dat er teveel onduidelijkheid ontstaat over welke winkels wanneer open zijn. Andere winkeliers geven aan dat de werkdruk voor veel (zelfstandige) winkeliers dan te hoog wordt en hechten belang aan de zondag als rustdag. Daarnaast merkt een aantal winkeliers op dat zondagopenstelling niet voor extra omzet zorgt, maar voor een verplaatsing van de omzet naar (onder andere) de zaterdag.

Animo voor (collectieve) verlengde openingstijden doordeweeks of op zaterdag met name rond de feestdagen

Uitbreiding van de winkeltijden ook op doordeweekse dagen of op zaterdag gerealiseerd kan worden, in plaats van op zondag. Daarom is aan de winkeliers gevraagd of ze bereid zijn om de winkel op doordeweekse dagen of op zaterdag (collectief, dus in overleg met andere winkeliers) langer open te stellen. Eén op de tien winkeliers is op deze dagen al langer open. Ruim een kwart (28 procent) wil doordeweeks of op zaterdag niet langer open. Een kwart is alleen rond de feestdagen bereid om langer open te gaan. Veel winkeliers die de antwoordcategorie 'anders, namelijk' hebben ingevuld, merken hierbij op dat ondernemers vrij moeten zijn om openingstijden te bepalen. Anderen merken op dat ze alleen langer open willen als het rendabel is, maar betwijfelen of dat zo zal zijn.

Figuur 3.12

Bereidheid om de winkel doordeweeks of op zaterdag collectief langer open te stellen

3.4 Winkelpersoneel

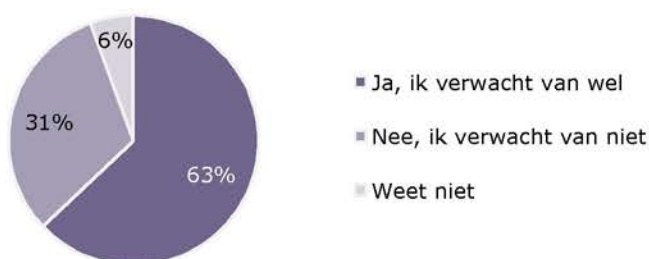
Ruime meerderheid verwacht dat hun winkel vaker open gaat op zondag, als dat mag

Aan het winkelpersoneel is gevraagd of ze verwachten dat de winkel waar ze werken vaker open gaat op zondag, als dat mag. Bijna twee derde verwacht dat dit het geval zal zijn, als de regelgeving zou worden aangepast. Drie op de tien verwachten van niet en zes procent weet het niet.

Het aandeel dat verwacht dat de winkel vaker open zal gaan verschilt per branche, winkelgebied en winkelgrootte. Dit aandeel is bovengemiddeld in de branche supermarkten (83 procent), de branche wonen/bouwmarkten/tuincentra (82 procent) en bij de grote winkels (95 procent). De verwachting dat de winkel vaker open zal gaan op zondag is lager dan gemiddeld in de branche overige levensmiddelen en persoonlijke verzorging (10 procent), in het Centrum (45 procent) en in Harmelen, Kamerik en Zegveld (47 procent).

Figuur 3.13

Verwachting dat de winkel vaker open gaat, als dat mag, volgens het personeel

Mogelijke scenario's als de winkel op zondag vaker open gaat

Aan het winkelpersoneel is een aantal scenario's voorgelegd waarvan ze konden aangeven of ze verwachten dat het gaat gebeuren als de winkel waar ze werken vaker open gaat op zondag. Driekwart van het winkelpersoneel verwacht dat hun werkgever hen zal vragen om op zondag te werken. Daarnaast verwacht 42 procent dat het aantal werknemers in de winkel zal toenemen. Ruim de helft (54 procent) verwacht geen verschuiving van vast naar flexibel personeel, als de winkel vaker open gaat op zondag.

Ruim twee derde verwacht géén vermindering van de kwaliteit van het werk door minder ervaren personeel. Tot slot denkt ruim driekwart van het winkelpersoneel dat hun werkgever hen niet zal verplichten om te werken op zondag.

Figuur 3.14

Scenario's als de winkel waar het personeel werkt vaker open gaat op zondag: Verwacht u...

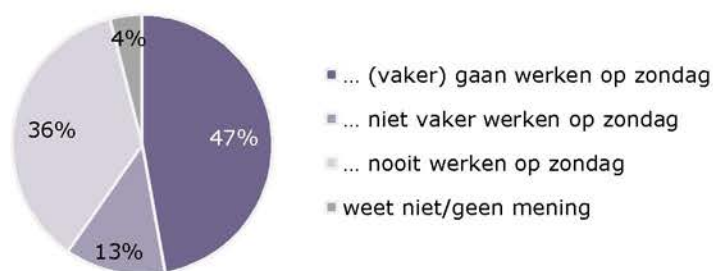
Het aandeel dat verwacht verplicht te worden om te werken is hoger dan gemiddeld in de branche wonen/bouwmarkten/tuincentra (18 procent) en in de branche overige detailhandel (24 procent). Hieronder zijn zowel personeelsleden die verwachten dat de winkel waar ze werken open zal gaan op zondag, als personeelsleden die verwachten dat de winkel niet open zal gaan.

Bijna de helft van het winkelpersoneel wil (vaker) gaan werken op zondag

Als de winkel waar het personeel werkt (vaker) open gaat op zondag wil bijna de helft (vaker) gaan werken op zondag. Ruim een derde geeft aan nooit te willen werken op zondag en dertien procent wil niet vaker werken op zondag. Jongeren tot 25 jaar willen iets vaker op zondag werken, namelijk 58 procent. Van de personeelsleden die ouder zijn dan 45 jaar, wil 39 procent vaker op zondag werken dan nu het geval is.

Figuur 3.15

Wensen van het winkelpersoneel met betrekking tot werken op zondag

Vier op de tien wil op zondag werken om de omzet helpen te verhogen

Aan de mensen die vaker willen werken op zondag is gevraagd naar hun belangrijkste redenen hiervoor (maximaal twee redenen). De meest genoemde reden is dat mensen zo de omzet willen helpen verhogen (genoemd door 41 procent), gevolgd door dat de concurrentie het nodig maakt (30 procent) en dat ze meer geld verdienen op zondag (26 procent).

Figuur 3.16

Belangrijkste redenen om (wisselend) te werken op koopzondagen (van hen die vaker op zondag willen werken)

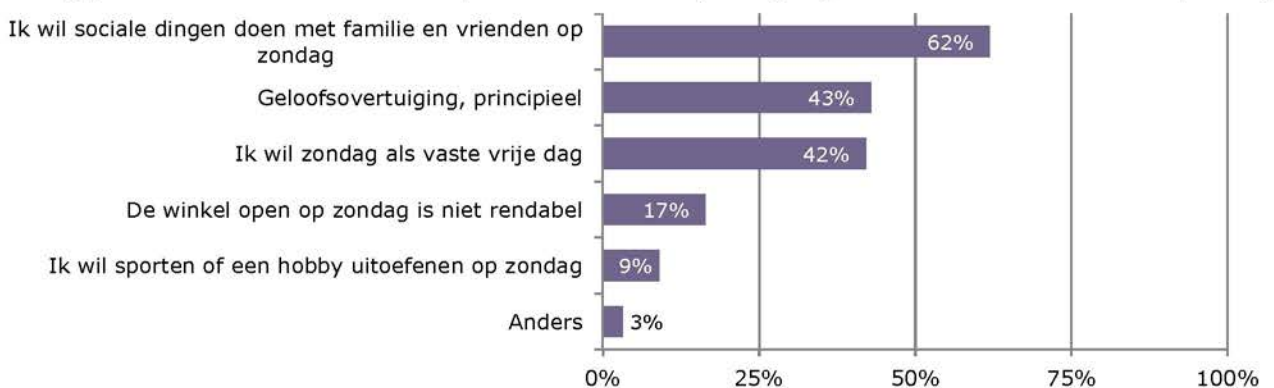

Sociale dingen doen is de belangrijkste reden om niet (vaker) op zondag te werken

De mensen die hebben aangegeven niet (vaker) op zondag te willen werken zijn gevraagd naar de belangrijkste redenen hiervoor (maximaal twee redenen). Bijna twee derde van de mensen die niet (vaker) op zondag wil werken wil op zondag sociale dingen doen met familie en vrienden. Ruim vier op de tien wil niet (vaker) werken op zondag, vanwege hun geloofsovertuiging (princiepelijk) en 42 procent wil zondag als vaste vrije dag.

Figuur 3.17

Belangrijkste redenen om niet te werken op eventuele extra koopzondagen (van hen die niet willen werken op zondag)

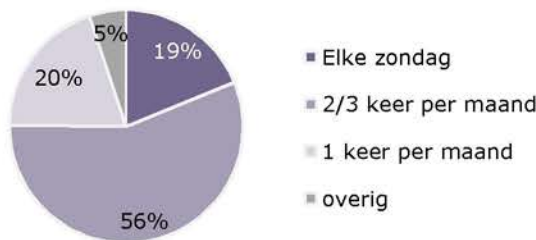

Ruim de helft wil 2 tot 3 keer per maand op zondag werken

Van de mensen die (vaker) willen gaan werken op zondag, wil ruim de helft dat twee tot drie keer per maand (56 procent). Eén op de vijf wil één keer per maand op zondag werken en een zelfde deel wil elke zondag werken.

Figuur 3.18

Gewenste werkfrequentie op koopzondagen

Ruim een derde personeel werkt in winkel die al vaker op de avonden open is

Aan het winkelpersoneel is gevraagd of ze (vaker) op de avonden willen werken, als de winkel waar ze werken op doordeweekse avonden en zaterdag langer open zou blijven (bijvoorbeeld tot 20.00 uur). Het winkelpersoneel dat in een supermarkt werkt is buiten beschouwing gelaten. Ruim een derde (38 procent) geeft aan dat de winkel waar ze werken al vaker op de avonden open is. Ruim een kwart (27 procent) geeft aan soms te willen werken op die avonden en een kwart wil nooit werken op die avonden (24 procent). De kleinste groep, 11 procent, wil vaker werken op die avonden.

Figuur 3.19

Gewenste werkfrequentie op doordeweekse avonden of de zaterdagavond

3.5 Stakeholders

Beeld behoefte aan extra koopzondagen bij de consument en de ondernemers

De winkeliers(verenigingen) zien een duidelijke behoefte bij consumenten/inwoners van Woerden waar zij nu niet op in kunnen spelen. Ook de horecaondernemers hebben de indruk dat de inwoners behoefte hebben aan méér koopzondagen in Woerden. Op zaterdag zijn mensen druk met sport en kinderen en het huishouden. De zondag is volgens hen een goede dag voor leuke dingen, ontspanning en gezelligheid. En dus voor veel mensen een dag om te winkelen en om te genieten van de binnenstad en de horeca. Ook worden er op zondag grotere aankopen gedaan, bijvoorbeeld de wintercollectie voor het hele gezin of een nieuwe tuinset, omdat mensen op zondag tijd hebben om samen op pad te gaan en samen dergelijke aankoopbeslissingen te nemen. Nu gaan inwoners buiten Woerden winkelen en naar de horeca, en worden deze bestedingen buiten Woerden gedaan. De meeste ondernemers zouden graag inspelen op de wensen van de consument.

Met name in Zegveld en Kamerik hebben de ondernemers geen behoefte aan de mogelijkheden om op zondag de winkel te openen. Ook in de rest van Woerden zullen er winkeliers zijn die hier geen behoefte aan hebben, maar een groot deel zou dit wel graag willen. Ook zullen niet alle horecaondernemers hun openingstijden aansluiten bij eventuele extra koopzondagen. Maar de meeste horecaondernemers zullen

positief staan tegenover verruiming van de winkeltijden op zondag vanwege de reuring die dat zal geven in het centrum en in de wijkwinkelcentra en de dorpskernen.

De geloofsgemeenschappen stellen daar tegenover dat de consument kiest voor gemak en wellicht inderdaad wil dat de winkels zo vaak mogelijk open zijn. Maar overzien zij de gevolgen? Bijvoorbeeld van verschraving van het aanbod? Toegenomen druk? Er zijn nu al voldoende mogelijkheden om te winkelen, doordeweeks en op zaterdag en via internet. Daarvoor is een zondag niet nodig. Mensen hebben een innerlijke drang om behoeften snel te vervullen. Maar het is juist belangrijk om rust te pakken.

Behoeftte aan duidelijkheid en keuzevrijheid

Zowel de winkeliers(verenigingen) als de horeca geven aan dat er duidelijkheid en continuïteit nodig is om de koopzondagen in Woerden te laten slagen. Als er in het centrum bijvoorbeeld iedere eerste zondag van de maand een koopzondag zou zijn, dan schept dat duidelijkheid en zullen mensen eerder gebruik maken van de mogelijkheden. Op de langere termijn zal het pas echte effecten geven, niet op korte termijn. Het is niet nodig dat de gemeente het aantal koopzondagen reguleert. Ondernemers roepen de gemeente op om het vrij te geven. Niet omdat ze zelf zo graag op zondag willen werken maar omdat dat goed is voor de omzet, tegemoet komt aan de wensen van de klant en daarmee goed is voor de economie van Woerden. Verschillende branches kunnen verschillende keuzes maken: het stadscentrum zou bijvoorbeeld kunnen kiezen voor eens per maand, een warme bakker voor elke zondagochtend, tuinentra en de woonboulevard kunnen het voor hen meest gunstige seizoen uitkiezen of wekelijks open gaan. Ondernemers willen de mogelijkheid krijgen om de voor hem of haar beste optie te kiezen.

4

HOOFDSTUK

Economische en maatschappelijke effecten

4. Economische en maatschappelijke effecten

Samenvatting

- De afgelopen jaren zijn steeds meer Nederlanders op zondag gaan winkelen en met een hogere frequentie. De inwoners van Woerden zijn qua winkelen op zondag een afspiegeling van het gemiddelde van de provincie Utrecht. In 2011 winkelde ongeveer de helft van de inwoners van Woerden wel eens op zondag, in 2014 was dit zo'n 70%.
- Vanuit Woerden vindt afvloeiing van koopkracht plaats naar vooral de stad Utrecht. Deze afvloeiing vindt niet alleen plaats op zondag. Het is reëel te veronderstellen dat een deel van bestedingen die nu afvloeien naar omliggende gemeenten, in Woerden gedaan zullen worden als de mogelijkheden voor zondagopenstelling in Woerden verruimd worden.
- De zondagopenstelling zelf zorgt voor enige groei van de bestedingen in winkels, door impulsaankopen en door minder bestedingen via internet. De zondagopenstelling zorgt ook voor een verspreiding van de uitgaven over de zeven dagen van de week in plaats van zes en voor een (beperkte) verschuiving tussen branches. Het effect hiervan op een individuele ondernemer kan niet op voorhand vastgesteld worden. In het algemeen profiteren grote ondernemers méér dan kleine ondernemers en is dit ook branche-afhankelijk. Daarnaast is het afhankelijk van het ondernemerschap, de aantrekkelijkheid van het product voor mensen die op zondag winkelen en de mate waarin het winkelgebied voldoende 'trekkracht' heeft op zondag.
- Zondagopenstelling leidt tot extra werkgelegenheid omdat de totale openingsduur van winkels toeneemt. Een deel van de ondernemers compenseert uren door op andere dagen eerder te stoppen of door op maandag dicht te gaan maar voor veel supermarkten, bouwmarkten, tuincentra en bijvoorbeeld centrum-ondernemers die open gaan op zondag, zullen de totale verkoopuren stijgen.
- De ondernemers(verenigingen) geven in het groeps gesprek aan dat zij, naast een toename van de omzet en werkgelegenheid, ook een toename van toeristisch bezoek een horecabezoek aan Woerden verwachten door verruiming van de zondagopenstelling.
- Uit onderzoek (in andere gemeenten) blijkt dat de (vooral vaak gevreesde) overlast in de praktijk meevalt.
- Winkelpersoneel kan druk ervaren omdat zij niet op zondag willen werken. Uiteraard mogen zij hun (gewetens)bezwaar kenbaar maken bij hun werkgever. In de praktijk zien met name jonge mensen het werken op zondag als een kans. Oudere werknemers zijn hierover meer verdeeld. Ondernemers(verenigingen) ervaren binnen Woerden dat momenteel het animo bij personeel om op zondag te werken groter is dan de beschikbare diensten op zondag.
- De geloofsgemeenschappen wijzen op een toenemende druk op de samenleving en ook op andere sectoren zoals bevoorrading en reparatie. Dat geeft nog meer onrust. Volgens hen is de vraag dus niet of er draagvlak is voor openstelling maar of er draagkracht is in de samenleving voor meer druk.
- Andere (positieve) maatschappelijke effecten die de stakeholders noemden, zijn: de mogelijkheid voor sportverenigingen om op zaterdag extra leden te werven (wie op zondag werkt, kan op zaterdag (weer) gaan sporten), minder voedselbederf en meer reuring in het centrum.

4.1 Inleiding

In dit hoofdstuk komt aan de orde welke maatschappelijke effecten en welke economische effecten er kunnen optreden bij verruiming van de winkeltijden op zondag. Deze effecten zijn zowel op basis van literatuurstudie als op basis van de inbreng van de stakeholders tijdens de groepsgesprekken.

4.2 Economische effecten

Landelijke trends

Veel Nederlandse gemeenteraden hebben de afgelopen drie jaar het besluit genomen de winkeltijden op zondag te verruimen. In een aantal gemeenten gebeurde dat na een draagvlakpeiling onder de bevolking en winkeliers (en soms ook winkelpersoneel). Meestal betrof het gemeenten met beperkte of nog geen zondagopenstelling. Het beeld dat uit draagvlakpeilingen en (tussentijdse) evaluaties naar voren komt, is deels lokaal gekleurd. Bijvoorbeeld omdat een deel van de bevolking principiële bezwaren heeft, of juist door de nabijheid van een grote stad, waardoor winkelen op zondag al langere tijd een optie was. Er zijn ook overeenkomsten tussen de verschillende draagvlakpeilingen en evaluaties. Allereerst zijn steeds meer Nederlanders de afgelopen jaren op zondag gaan winkelen en dan vaak ook met een hogere frequentie. Dat ligt voor een groot deel in het verlengde van het vergrootte aanbod. Verder blijkt draagvlak en ook het gebruik van de zondagopenstelling relatief sterk samen te hangen met leeftijd. Ouderen hebben gemiddeld minder behoefte aan zondagopenstelling dan jongeren en werkenden. Een ander duidelijk resultaat is dat de behoefte aan wekelijks supermarktaanbod op zondag groter is dan de behoefte aan wekelijks (recreatief) winkelaanbod. Openstelling op 'eerste' feestdagen (eerste Kerstdag, eerste Paasdag, eerste Pinksterdag) ziet een meerderheid van het publiek nog niet zo zitten. Winkeliers blijken vaak wat meer 'verdeeld' dan het winkelend publiek, behalve de supermarkten, die bijna zonder uitzondering enthousiast zijn over openstelling op zondag. Ook bouwmarkten en tuincentra (die laatste zeker in het seizoen) willen meestal graag open. Bij de overige winkeliers zijn filiaalbedrijven en franchisebedrijven relatief vaak open. Kleinere winkeliers zijn minder vaak open. Verder is duidelijk dat centrumwinkels vaker open zijn dan meer perifere winkels (uitgezonderd de supermarkten). Winkelpersoneel is langs vergelijkbare lijnen verdeeld: jongeren die een baantje bij een supermarkt hebben zijn positiever dan (ouder) personeel van kleinere zaken.

In de praktijk zijn in de gemeenten met zondagopenstelling dus niet alle winkels elke zondag open. Op meerdere plaatsen is sprake van (zelf-)regulering door centrumondernemers (bijv. de eerste of laatste zondag van de maand open, of twee zondagen in de maand). Het succes daarvan hangt samen met het organiserend vermogen van de winkeliersverenigingen en met heldere communicatie richting winkelend publiek. De verwachting is dat er op termijn sprake is van een 'natuurlijk evenwicht', in de zin dat elke plaats waar sprake is van zondagopenstelling langzamerhand zal toegroeien naar een balans tussen vraag en aanbod.

Effecten op omzet

Uit onderzoek blijkt dat de economische effecten van zondagopenstelling enigszins diffuus zijn. Nederlanders zijn de afgelopen jaren minder gaan uitgeven aan niet-dagelijkse producten (mode en luxe, vrije tijd, "in en om het huis") en iets meer aan dagelijkse producten (voeding en persoonlijke verzorging). Dat laatste is deels in verband te brengen met prijsstijgingen, maar deels ook te verklaren door het aanbod op zondag, wat zorgt voor wat extra bestedingen in (fysieke) winkels. Deze extra bestedingen komen door impulsaankopen en doordat er minder bestedingen via internet gedaan worden. Wat de niet dagelijkse-producten betreft, lijkt er een verband te zijn met het publiek waar men van afhankelijk is (bijv. jongeren, gezinnen en/of werkenden) en de 'trekkracht' op winkelend publiek van buiten de gemeente.

Met andere woorden: voor sommige winkels loont het om op zondag open te zijn en voor anderen veel minder. Er zijn ook winkels die aangeven minder omzet te draaien doordat ze niet open zijn en hun concurrenten wel. Overigens heeft het 'succes' van de zondagopenstelling ook een keerzijde: op andere dagen – en met name ook de koopavond – is het in veel gemeenten rustiger geworden in de winkelstraten, al was die trend ook al zichtbaar voordat de koopzondag in veel gemeenten mogelijk werd.

Voor Woerden geldt daarnaast een regio-effect: het consumentenpatroon is veranderd en in de regio zijn de openstellingsmogelijkheden op zondag ruimer. Mensen doen in toenemende mate hun boodschappen en aankopen op zondag. Uit het Koopstromenonderzoek voor de provincie Utrecht⁵ blijkt dat het aantal inwoners van Woerden dat wel eens een koopzondag bezoekt tussen 2011 en 2014 is toegenomen van ongeveer 50% naar ongeveer 70%. Dat is rond het gemiddelde van de provincie Utrecht. Omdat de mogelijkheid voor zondagsaankopen beperkt is in Woerden, doet een deel dit buiten Woerden. In 2011 was koopkrachtafvoeiing voor dagelijkse producten 9% (+ 1% internet) en niet-dagelijks 27% (+ 12% internet). De meeste fysieke afvoeiing gaat naar Utrecht. Dit heeft voor een deel te maken met de bestedingen op zondag waarvoor de inwoners van Woerden momenteel niet of beperkt in Woerden terecht kunnen. Maar ook op andere dagen van de week doen inwoners uit Woerden aankopen in Utrecht. Een deel van de consumenten die nu naar Utrecht gaat, zal dat ook blijven doen als de openstelling in Woerden zou worden uitgebreid. Winkelen in Utrecht is iets anders dan winkelen in Woerden. Toch mag verwacht worden dat een verruiming van de openstellingsmogelijkheden in Woerden zal leiden tot een toename van de bestedingen in Woerden.

De meeste stakeholders (uit de groep winkeliers en horeca) geven aan dat extra koopzondagen en extra duidelijkheid over de koopzondagen zullen zorgen voor extra bestedingen in Woerden. De koek wordt groter en daar profiteren de lokale winkeliers en de horeca van en dat is goed voor de werkgelegenheid. Beide groepen ondernemers verwachten zelf hun omzetten te kunnen vergroten als ze vaker en regelmatig op zondag de winkel kunnen openen. De supermarkten verwachten, ook op basis van de huidige koopzondagen, dat zij zullen profiteren van een verruiming. De drie supermarkten die nu wekelijks open zijn, kunnen de vraag nauwelijks aan. De andere supermarkten (behalve die in Zegveld en Kamerik) kiezen ervoor om de acht zondagen in te zetten in een aaneengesloten periode in december-januari. Tijdens die periode ervaren zij allemaal een omzetsijging. Zij denken dat er voldoende marktruimte is om allemaal wekelijks open te gaan.

De geloofsgemeenschappen verwachten dat de koek niet groter zal worden maar dat er een verschuiving tussen de dagen van de week zal optreden. Deze verwachting is overigens niet aannemelijk als je kijkt naar de zondag oriëntatie van de inwoners van Woerden en de huidige koopkrachtafvoeiing.

Effecten op werkgelegenheid

Voor de meeste ondernemers die op zondag open willen gaan, geldt dat zij hiermee hun openingstijden zullen uitbreiden. Dit betekent dat er meer personeel nodig is. Zij verwachten meer personeel te kunnen aannemen, en ook op structurelere basis. Dit geldt zeker voor de supermarkten en voor de grootschalige winkels buiten het centrum (bouwmarkten, tuincentra en dergelijke), maar ook kleinere winkeliers met bijvoorbeeld modische artikelen verwachten een groei van de totale omzet en werkgelegenheid als de winkel vaker op zondag open kan.

⁵ I&O Research 2015: *Kopen@Utrecht, Koopstromenonderzoek provincie Utrecht 2014-2015*

Uit landelijk onderzoek naar werkgelegenheidsontwikkeling in de detailhandel⁶ blijkt dat tussen 2005 en 2015 de werkgelegenheid met 10 procent is toegenomen. De motor achter deze werkgelegenheidsgroei zijn de dagelijkse sector (met name supermarkten) en de webwinkels. Het gaat in deze branches vooral om een groei van kleine banen.

Effect op het toeristisch bezoek aan Woerden

Woerden heeft de ambitie om een bruisende binnenstad te zijn, als hoofdstad van het Groene Hart. Er zijn nu toeristen die overnachten in Woerden of Harmelen en op zondag ontdekken dat er geen winkels open zijn. Dit maakt Woerden onaantrekkelijk voor verblijfstoeristen, aldus de vertegenwoordigers van de horeca. Als Woerden zich echt wil profileren als toeristische trekpleister, dan is het volgens hen noodzakelijk dat de winkels ook op zondag open zijn. Deze conclusie wordt gedeeld door de ondernemers- en winkeliersverenigingen.

De horeca en de ondernemers- en winkeliersverenigingen geven aan dat het in het centrum van Woerden op zaterdag druk en gezellig is, met regelmatig evenementen. Zij zouden het fantastisch vinden als er ook evenementen op zondagmiddag zouden komen. Dat trekt mensen naar de stad. Woerden heeft een groot verzorgingsgebied. De geloofsgemeenschappen hebben niet gesproken over dit aspect.

Effecten voor kleine winkeliers

Verruiming van de winkeltijden is geen verplichting richting winkeliers om open te gaan. De verwachting is dat een deel van de winkeliers er geen gebruik van zal maken. Dit geldt voor de ondernemers in de dorpen Zegveld en Kamerik, een deel van de ondernemers in Harmelen, een deel van de ondernemers in de wijken en een deel van de ondernemers in het centrum. Deze groep zal ofwel vanwege principiële bezwaren ofwel vanwege de wens om op zondag vrij te zijn ofwel omdat zij verwachten dat de kosten niet opwegen tegen de opbrengsten, besluiten om niet open te gaan. Voor ondernemers waarvoor de kosten niet opwegen tegen de baten kan meespelen dat het product minder goed aansluit bij zondagswinkelen. De winkels die niet open gaan zijn vaker kleinere winkels. Heeft dat voor hen gevolgen? De vertegenwoordigers in de groepsgesprekken geven aan dat het huidige regime voor zowel de grote als de kleine winkelier belemmerend werkt en negatieve invloed heeft op de omzet. Daarnaast zien zij de ontwikkelingen in internetaankopen, thuisbezorgmogelijkheden en maaltijdboxen als een grotere bedreiging voor de kleine winkelier dan een uitbreiding van de zondagopenstelling.

De vertegenwoordigers van de geloofsgemeenschappen zien nadelige gevolgen voor de kleine winkelier wanneer supermarkten, bouwmarkten en tuincentra vaker opengaan op zondag. Volgens hen is het voor een kleine zelfstandige moeilijker om personeel in te roosteren op de zondag of om extra personeel te regelen. Zij uiten de zorg dat de winkels die dicht blijven, zullen verpauperen en dat er leegstand zal ontstaan. Een goede koopavond zou volgens hen beter zijn. Binnen Woerden speelt dit volgens hen nadrukkelijk omdat er veel kleine speciaalzaken zijn. De ondernemers(verenigingen) brengen daar tegenin dat winkels die niet op zondag open gaan daar niet of zeer beperkt last van zullen hebben. Ondernemers bedienen een eigen doelgroep met een eigen product. Openstelling van de mogelijkheden om op zondag open te gaan geeft aan iedereen de mogelijkheid om de voor hen optimale winkeltijden te kiezen. Voor een warme bakker kan dit bijvoorbeeld de zondagochtend zijn.

⁶ LISA Nieuws juni 2016: *Ontwikkeling werkgelegenheid detailhandel 2005-2015*

4.3 Maatschappelijke effecten

Uit literatuurstudie blijkt dat de (mogelijke) effecten van verruimde zondagopenstelling voor omwonenden met name bestaan uit parkeerdruk, maar blijken in de praktijk, op basis van evaluaties, kleiner dan vooraf gevreesd. Het laden en lossen is veelal gereguleerd of niet aan de orde. Uit groepsgesprekken kwam naar voren dat er in Woerden een grotere kans is op overlast voor omwonenden, gezien de drukte op de zondagmiddag bij de drie supermarkten die dan open zijn. De vraag van consumenten is groter dan het aanbod.

Effecten op winkelpersoneel

Werknemers met een christelijke achtergrond kunnen een gewetensbezwaar hebben voor het verrichten van werk op zondag. Als de mogelijkheden voor zondagopenstelling van winkels verruimd worden, dan kan dit vaker voorkomen. "Met acht zondagen per jaar kun je nog ruilen, bij 52 zondagen per jaar kan dit niet, dan moet je ook solidair zijn met je collega's", aldus een van de vertegenwoordigers van de geloofsgemeenschappen.

De ondernemers geven aan dat niemand verplicht is om op zondag te werken. Hun ervaring is dat het aantal medewerkers dat graag op zondag wil werken groter is dan de beschikbare diensten. Studenten willen graag bijverdienen om hun studie te bekostigen. Ook voor oudere werknemers kan werken op zondag gunstig zijn: als zij een halve dag werken, kunnen ze die ruilen voor een hele vrije dag.

Effecten op de samenleving

Als de winkels op zondag open gaan, neemt volgens de geloofsgemeenschappen de druk op andere sectoren toe, zoals bevoorrading en reparatie. Dat geeft nog meer onrust. Volgens hen is de vraag dus niet of er draagvlak is voor openstelling maar of er draagkracht is in de samenleving voor meer druk. De aanwezige ondernemers die voorstander zijn van een zondagopenstelling geven aan dat dit met respect voor de geloofsgemeenschappen zal moeten gebeuren. In overleg kunnen winkels nabij kerken pas openen om 12 uur of later.

Andere (positieve) maatschappelijke effecten die naar voren kwamen zijn: de mogelijkheid voor sportverenigingen om op zaterdag extra leden te werven (wie op zondag werkt, kan op zaterdag (weer) gaan sporten), minder voedselbederf en meer reuring.

5

HOOFDSTUK

Conclusies en overwegingen

5. Conclusies en overwegingen

5.1 Inleiding

De gemeente Woerden kent momenteel acht reguliere koopzon- en feestdagen waarop winkels de mogelijkheid hebben om open te gaan. Drie supermarkten hebben -na loting- een vergunning gekregen om elke zondag open te zijn (maximaal vijf uur tussen 12.00 en 18.00 uur).

In het coalitieakkoord 2014-2018 is aangegeven dat de status quo met betrekking tot de zondagopenstelling ongewijzigd blijft. In de zomer van 2016 heeft de gemeenteraad van Woerden een motie aangenomen waarin het college wordt gevraagd een onderzoek uit te (laten) voeren naar het draagvlak en de maatschappelijke en economische effecten van een *verruiming* van de zondagopenstelling.

In dit onderzoek staat de volgende onderzoeksvraag centraal:

In welke mate is er draagvlak voor, en wat zijn de maatschappelijke effecten en economische effecten van, een verruiming van de winkeltijden in de gemeente Woerden?

Er zijn verschillende doelgroepen onderscheiden: inwoners, omwonenden, winkeliers, winkelpersoneel, geloofsgemeenschappen, ondernemers- en winkeliersverenigingen en horeca. Op basis van literatuurstudie, groepsgesprekken met stakeholders (geloofsgemeenschappen, ondernemers- en winkeliersverenigingen en horeca) en uitgebreide enquêtes onder inwoners, winkeliers en winkelpersoneel is de onderzoeksvraag beantwoord.

Respons en betrouwbaarheid

De 253 winkeliers hebben persoonlijk een brief ontvangen met het verzoek een vragenlijst in te vullen. Van hen hebben er 162 deelgenomen aan dit onderzoek (64 procent). Dit is een hoge respons en daarmee geven de uitkomsten een representatief beeld van de mening van de winkeliers in Woerden. De winkeliers hebben ook kaartjes ontvangen, die zij konden uitdelen aan hun personeel. In totaal zijn 1.390 kaartjes ter plekke uitgedeeld of achtergelaten voor afwezig personeel. De uiteindelijke respons bedroeg 248, wat neerkomt op 18 procent. Dit is vergelijkbaar met andere onderzoeken onder winkelpersoneel. Er is binnen de respons een redelijke spreiding naar leeftijdsgroepen, branches, gebieden en omvang van het contract. Het is niet duidelijk hoe de respons zich precies verhoudt tot de totale groep winkelpersoneel.

Voor de inwonersenquête is een a-selecte steekproef getrokken van 5.000 inwoners van 18 jaar en ouder uit het gemeentelijke bevolkingsregister (BRP). Zij ontvingen een brief met de uitnodiging om online een korte vragenlijst in te vullen. In totaal hebben 1.882 inwoners de vragenlijst ingevuld, wat neerkomt op een respons van 38 procent. Dit is een hoge respons. De uitkomsten zijn gewogen naar leeftijd, geslacht en gebied en geven een representatief beeld van de gehele bevolking van Woerden.

In aanvulling op de (representatieve) onderzoeken hebben drie verdiepende groepsgesprekken plaatsgevonden met stakeholders, namelijk met geloofsgemeenschappen, horeca-ondernemers en ondernemers- en winkeliersverenigingen.

5.2 Conclusies

Wat is het draagvlak voor (verruiming van) de winkeltijden op zondag onder inwoners van Woerden?

De afgelopen jaren zijn steeds meer Nederlanders op zondag gaan winkelen en met een hogere frequentie. De inwoners van Woerden zijn qua winkelen op zondag een afspiegeling van het gemiddelde van de provincie Utrecht. In 2011 winkelde ongeveer de helft van de inwoners van Woerden wel eens op zondag, in 2014 was dit zo'n 70%. In dit onderzoek gaf driekwart van alle inwoners aan wel eens een winkel op zondag te bezoeken. Ruim de helft doet dit minimaal maandelijks. Bijna de helft doet wel eens dagelijkse boodschappen op zondag. De dagelijkse boodschappen op zondag doen de meeste mensen in Woerden zelf. Afvloeiing vindt plaats naar Vleuterweide en Leidsche Rijn. Met name in de doelgerichte aankopen en voor funshoppen vindt er op zondag afvloeiing van koopkracht plaats naar grote steden (vooral Utrecht is populair) en omliggende gemeenten (vaker genoemd zijn Nieuwegein, Amstelveen en Zoetermeer).

Twee derde van de inwoners van Woerden vindt het een goed idee als winkels in Woerden vaker op zondag open mogen. Zeven van de tien inwoners zouden graag willen dat de supermarkten elke zondag open mogen en zes van de tien dat bouwmarkten en tuincentra elke zondag open mogen. Zeven van de tien inwoners vinden dat de gemeente de winkeltijden op zondag vrij moet geven, zodat de ondernemer kan bepalen wanneer hij open gaat.

Wat is het draagvlak voor (verruiming van) de winkeltijden op zondag onder winkeliers in Woerden?

Bijna zes op de tien winkeliers is in het afgelopen jaar open geweest op zondag. De winkeliers in Kamerik en Zegveld maakten geen gebruik van de mogelijkheid om op zondag open te gaan. Ook (kleinere) ondernemers die dagelijkse artikelen verkopen (drogisterijen, bakkers, slaggers et cetera) gingen vaak niet open op zondag. In het stadscentrum heeft twee derde van de winkeliers meegedaan aan de koopzondagen. Gemiddeld deden zij dit vijf keer.

Winkeliers die op zondag open gaan, doen dit vooral vanwege omzetverhoging en het voorkomen dat ze klanten verliezen aan (regio)gemeenten waar de winkels wel op zondag open zijn. Het belang van zondag als vaste rustdag en persoonlijke redenen zijn de belangrijkste redenen om niet op zondag open te gaan. Omdat ondernemers kiezen voor het eigen optimale (strategische) moment, ontstaat een heel wisselend beeld van wanneer winkels open zijn. De supermarkten die wekelijks open gaan, ervaren een topdrukke. De omzetten in de vijf uur liggen hoger dan de gehele maandag, dinsdag, woensdag of donderdag. In januari-februari, als bijna alle supermarkten gebruik maken van de mogelijkheid om open te gaan, ervaren ze ook allemaal een hogere weekomzet. Dit betekent volgens de supermarkten dat er economische ruimte is voor alle supermarkten om op zondag open te gaan. Het huidige lotingsysteem ervaren ze als oneerlijk. Ook de supermarkten die nu open zijn, zijn bereid het huidige systeem los te laten voor ruimere mogelijkheden voor iedereen. Een maandelijkse openstelling is voor supermarkten om planningsredenen niet mogelijk.

De huidige systematiek kent een aantal aspecten dat als oneerlijk en onwerkbaar wordt ervaren. Naast het als oneerlijk ervaren lotingsysteem, is een pijnpunt bij de ondernemers dat de maximaal 8 zon- en feestdagen die voor sommige branches vrij geaccepteerde verkoopdagen als tweede Paasdag, tweede Pinksterdag en Hemelvaartsdag bevatten. Branches die gebruik willen maken van deze dagen, houden weinig zondagen over om vrij in te vullen.

Drie van de tien winkeliers willen vaker op zondag open dan nu mogelijk is en dus een verruiming voor zichzelf. Twee van de tien zouden iedere zondag de deuren willen openen. Een grotere groep wil dat de openstellingsmogelijkheden voor iedereen groter worden, namelijk zes van de tien winkeliers.

Zij willen dat ondernemers zelf mogen bepalen op welke zondagen ze open gaan, los van de vraag of ze daar zelf gebruik van zouden maken. De winkeliers in Kamerik en Zegveld hebben geen behoefte aan (verruiming van) openstellingsmogelijkheden op zondag. Winkeliers zonder personeel zijn vaker voor vrijgeven van de koopzondagen dan gemiddeld. Winkeliers met maximaal vijf personeelsleden zijn minder vaak voor vrijgeven van de koopzondagen. Toch is onder deze groep een kleine meerderheid (53 procent) voor vrijgeven van de winkeltijden op zondag, al zouden veel van hen er zelf geen gebruik van maken.

Wat is het draagvlak voor (verruiming van) de winkeltijden op zondag onder het winkelpersoneel in Woerden?

Ruim vier van de tien personeelsleden werken nu nooit op zondag. Personeel dat wel op zondag werkt, is vaker werkzaam in grotere winkels, zoals supermarkten, bouwmarkten en tuincentra. Bijna de helft van het winkelpersoneel wil (vaker) op zondag werken dan nu het geval is. Een vrijwel even groot deel wil niet vaker of nooit werken op zondag. Van het personeel dat op zondag wil werken, geeft ruim de helft aan twee of drie keer per maand op zondag te willen werken. De meest genoemde redenen zijn dat zij zo kunnen helpen om de omzet te verhogen en dat concurrentie het nodig maakt. Zij noemen ook redenen die meer persoonlijk van aard zijn: het biedt de kans om meer te verdienen, om meer uren te maken en om op een voor hen prettige dag te werken. De belangrijkste reden om niet op zondag te willen werken, is omdat men sociale dingen wil doen met familie en vrienden. Een hele kleine groep zou zich gedwongen voelen om op zondag te werken. Jonge mensen zien het werken op zondag vaker als een kans. Oudere werknemers zijn hierover meer verdeeld.

Wat is het draagvlak voor verlengde openstelling op doordeweekse dagen en op zaterdag?

Een kwart van de winkeliers zou rond de feestdagen collectief op doordeweekse dagen of op zaterdag langer open willen zijn, tien procent zou dit wekelijks willen. Zeven op de tien inwoners zou er gebruik van maken, maar minder vaak dan van de koopzondag. Een belangrijk deel van het winkelpersoneel werkt al gedurende de avonden. Een kwart zou het helemaal niet willen. De rest zou in meer of mindere mate willen werken als de winkel op doordeweekse dagen of op zaterdag langer open zou zijn.

Wat is het draagvlak voor (verruiming van) de winkeltijden op zondag onder ondernemers- en winkeliersverenigingen, horeca en geloofsgemeenschappen in Woerden?

Volgens de vertegenwoordigers van de horeca zijn de meeste lunchrooms, koffiebars et cetera op zondag dicht. De helft van de restaurants is op zondag open. Degene die op zondag open zijn, zijn vaak op maandag gesloten en andersom. De bezoekers bestaan voor 85-90% uit lokale bezoekers. Op zaterdag is het heel erg druk in het centrum van Woerden, op zondag is het rustig. De horeca past momenteel de openingstijden niet aan, aan de koopzondag van winkeliers.

Stakeholders hebben een verschillende visie op zondags winkelen. De geloofsgemeenschappen hechten in meerderheid veel belang aan een vaste rustdag voor de samenleving als geheel. Zij hebben geen problemen met de huidige acht koopzon- en feestdagen. Zij ervaren geen overlast of hinder in de openbare ruimte of voor winkelpersoneel. Ondernemers(verenigingen) in detailhandel en horeca wijzen op de wens van de consument om op zondag te winkelen. Nu is er sprake van afvloeiing van koopkracht doordat consumenten buiten Woerden gaan winkelen of boodschappen doen. De huidige koopzon- en -feestdagen worden door de verschillende branches en verschillende winkelgebieden anders ingevuld, om optimaal aan te kunnen sluiten bij het eigen optimale moment. Deze onduidelijkheid voor het publiek kent ook een keerzijde: de inwoners van Woerden maken nu niet optimaal gebruik van de koopzondagen. De ondernemers(verenigingen) geven aan dat er duidelijkheid en continuïteit nodig is om de koopzondagen in Woerden te laten slagen. Zij pleiten ervoor om het vrij te geven en het aan ondernemers(collectieven) over te laten in overleg de optimale openstellingsmomenten te kiezen.

Vanuit de christelijke geloofsgemeenschappen is er geen draagvlak voor verruiming van de openstellingsmogelijkheden. Zij vrezen voor negatieve gevolgen voor de samenleving als geheel (toenemende drukte, druk op gezinnen) en voor de positie van de kleine winkelier. Vanuit niet-christelijke geloofsgemeenschappen is er geen bezwaar tegen uitbreiding van de zondagopenstelling.

Wat zijn de economische effecten van verruiming van de winkeltijden op zondag?

Vanuit Woerden vindt in de huidige situatie afvloeiing van koopkracht plaats naar vooral de stad Utrecht. Deze afvloeiing vindt niet alleen plaats op zondag. Het is reëel te veronderstellen dat een deel van de bestedingen die nu afvloeien naar omliggende gemeenten, in Woerden gedaan zullen worden als de mogelijkheden voor zondagopenstelling in Woerden verruimd worden. De zondagopenstelling zelf zorgt voor enige groei van de bestedingen in winkels, door impulsaankopen en door minder bestedingen via internet. De zondagopenstelling zorgt ook voor een verspreiding van de uitgaven over de zeven dagen van de week in plaats van zes en voor een (beperkte) verschuiving tussen branches. Het effect hiervan op een individuele ondernemer kan niet op voorhand vastgesteld worden. In het algemeen profiteren grote ondernemers méér dan kleine ondernemers en is dit ook branche-afhankelijk. Daarnaast is het afhankelijk van het ondernemerschap, de aantrekkelijkheid van het product voor mensen die op zondag winkelen en de mate waarin het winkelgebied voldoende 'trekkracht' heeft op zondag.

Zondagopenstelling leidt tot extra werkgelegenheid omdat de totale openingsduur van winkels toeneemt, waarbij de uren op zondag dubbel tellen. De huidige koopzondagen hebben bij 14 procent van de winkels in Woerden tot gevolg gehad dat ze extra personeel hebben aangenomen. De supermarkten, bouwmarkten en tuincentra en een deel van de centrumondernemers zullen naar alle waarschijnlijkheid kiezen voor verruiming van de totale openingsduur. Een deel van de (kleinere) ondernemer zou kunnen besluiten om op zondag open te gaan en daar voor in de plaats bijvoorbeeld op maandag dicht te gaan of een keer eerder te sluiten. De toename van werkgelegenheid zal vooral bestaan uit kleine contracten of het vergroten van kleine contracten. Aan de andere kant kan het voor personeel met een groter contract betekenen dat zij de uren op zondag dubbel kunnen compenseren op een andere dag van de week, dus meer vrije tijd binnen hetzelfde contract. De ondernemers(verenigingen) verwachten naast een toename van de omzet en werkgelegenheid ook een toename van toeristisch bezoek en horecabezoek aan Woerden door verruiming van de zondagopenstelling.

Wat zijn de maatschappelijke effecten van verruiming van de winkeltijden op zondag?

Zes op de tien inwoners van Woerden verwachten een (enigszins) positief effect van verruiming van de winkeltijden op de beleving van de zondag. Twee op de tien inwoners verwachten een (enigszins) negatief effect. De meerderheid van de inwoners verwacht geen overlast in hun directe woonomgeving wanneer winkels vaker open zouden gaan. Een kleine groep verwacht overlast door verkeersdruk. Een beperkt deel van de binnenstadsbewoners verwacht parkeerproblemen als de winkels vaker open gaan. Uit onderzoek blijkt dat de (vooral vaak gevreesde) overlast in de praktijk meevalt.

Ondernemers(verenigingen) ervaren binnen Woerden dat momenteel het animo bij personeel om op zondag te werken groter is dan de beschikbare diensten op zondag. De geloofsgemeenschappen wijzen op een toenemende druk op de samenleving en ook op andere sectoren zoals bevoorrading en reparatie. Dat geeft nog meer onrust. Volgens hen is de vraag dus niet of er draagvlak is voor openstelling maar of er draagkracht is in de samenleving voor meer druk.

Andere (positieve) maatschappelijke effecten die de stakeholders noemden, zijn: de mogelijkheid voor sportverenigingen om op zaterdag extra leden te werven (wie op zondag werkt, kan op zaterdag (weer) gaan sporten), minder voedselbederf en meer reuring in het centrum.

5.3 Overwegingen

In de motie heeft de gemeenteraad drie scenario's meegegeven: scenario A: behoud van de huidige Winkeltijdenverordening (geen wijziging), scenario B: beperkt branche- en/of gebiedspecifiek uitbreiden van de openstellingsmogelijkheden en scenario C: volledige vrijstelling van de winkeltijden op zondag. De uitkomsten van het onderzoek laten zien dat géén van de scenario's unaniem gesteund wordt. Ieder besluit zal voor- en tegenstanders hebben. Hieronder volgt per scenario een aantal overwegingen op basis van de onderzoeksuitkomsten:

Scenario A (geen wijziging).

- Deze variant biedt bescherming van de zondagsrust.
- Deze variant biedt bescherming tegen binnengemeentelijke verschuivingen van bestedingen voor de ondernemer die bij voorkeur niet op zondag open is.
- Deze variant beperkt ondernemers die bij voorkeur wel op zondag open zijn in hun mogelijkheden om de inwoners van Woerden die op zondag willen winkelen te bedienen.
- Afvloeiing naar andere plaatsen en internet zal groter worden.
- Deze variant doet zeer beperkt recht aan de huidige dynamiek en veranderend koopgedrag van consumenten.
- Sluit niet aan bij de wens van twee derde van de inwoners dat alle winkels in Woerden op zondag vaker open zouden mogen gaan.
- Sluit niet aan bij wens van ondernemers (60%) om zelf de winkeltijden te bepalen.
- Sluit aan bij ruim 60% van de ondernemers die voor hun eigen zondagopenstelling uit de voeten kunnen met de huidige mogelijkheden.
- Sluit wel aan bij de wensen van bijna de helft van het winkelpersoneel maar juist niet bij de andere helft, die wel (méér) zou willen werken op zondag.

Scenario B (beperkte uitbreiding van de zondagopenstelling)

- Deze variant biedt minder bescherming van de zondagsrust.
- Meer mogelijkheid om bestedingen in eigen gemeente te doen (binding) in plaats van boodschappen te doen of winkelen op zondag in andere gemeenten ('de koek wordt groter')
- Afvloeiing naar internet kan worden beperkt ('de koek wordt groter').
- Deze variant biedt enigszins bescherming voor de ondernemer die bij voorkeur niet op zondag open is tegen mogelijke binnengemeentelijke verschuivingen van omzetten.
- Deze variant doet meer recht aan de huidige dynamiek en veranderend koopgedrag van consumenten.
- Sluit niet aan bij wens van ondernemers (60%) om zelf de winkeltijden te bepalen.
- Regelgeving wordt niet per se minder: op basis waarvan vindt keuze/afbakening plaats, welke zondagen worden aangewezen, voor wie?
- Deze variant geeft huidig winkelpersoneel meer mogelijkheden om op zondag te werken en geeft beperkt kans op gewetensbezwaarden voor werken op zondag.
- Deze variant zal er slechts beperkt toe leiden dat ondernemers structureel extra personeel aannemen.

Het beperkt vrijstellen van de zondagopenstelling kan op basis van:

- Branche, waarbij supermarkten en grootschalige detailhandel (tuincentra, bouwmarkten) bij voorkeur iedere zondag open gaan en de overige winkels een voorkeur hebben voor een minder frequente openstelling (hier is geen eenduidigheid in).
- Kern, waarbij ondernemers in Woerden-stad en Harmelen bij voorkeur vaker open gaan, in tegenstelling tot de ondernemers in Kamerik en Zegveld.
- Zonder onderscheid, waarbij een vast aantal koopzondagen voor alle ondernemers wordt vastgesteld.

De gemeente kan aan meerdere 'knoppen draaien' bij het maken van de beleidsregels. De onderzoeksuitkomsten geven hierin wel enigermate richting, maar bieden geen eenduidige variant die op volledig draagvlak kan rekenen. De gemeente zal daarin (dienen te) bepalen welke keuze-argumenten het zwaarst wegen. Voor de supermarkten is wel duidelijk geworden dat minder frequente openstelling, zoals bijvoorbeeld eens per maand, niet werkbaar is. Zij kunnen alleen gedurende een aaneengesloten periode de inkoop-planning voor hun zondagopenstelling organiseren.

Scenario C (volledige vrijstelling)

- Deze variant biedt in mindere mate bescherming van de zondagsrust.
- Deze variant vergroot de kans op omzetgroei voor ondernemers die bij voorkeur wel op zondag open zijn.
- Meer mogelijkheid om bestedingen in eigen gemeente te doen (binding) in plaats van boodschappen te doen of winkelen op zondag in andere gemeenten ('de koek wordt groter').
- Afvloeiing naar internet kan worden beperkt ('de koek wordt groter').
- Deze variant doet het meest recht aan de huidige dynamiek en veranderend koopgedrag van consumenten in het algemeen en de wens van inwoners van de gemeente Woerden om vaker winkelen/boodschappen doen in de eigen gemeente mogelijk te maken.
- Sluit aan bij behoefte van de meeste ondernemers om zelf de winkeltijden te bepalen. Winkels zijn niet verplicht op zondag open te gaan. Iedere winkel kan de voor hem optimale momenten kiezen om open te gaan.
- Deze variant vergroot de kans op omzetverlies door binnengemeentelijke verschuivingen van bestedingen voor de ondernemer die bij voorkeur niet op zondag open zijn.
- Sluit aan bij de wensen van de helft van het (huidige) winkelpersoneel om méér op zondag te werken maar juist niet bij de andere helft, die niet of niet vaker op zondag wil werken.
- Geeft de meeste kans op structurele toename van de werkgelegenheid in de detailhandel, met name in de vorm van meer kleine banen voor scholieren en studenten.
- Geeft (vaste) personeelsleden die op zondag willen werken de mogelijkheid om op andere dagen meer vrije tijd te hebben maar kan druk geven op winkelpersoneel met gewetensbezwaren om op zondag te werken.

De gemeente biedt in dit scenario winkeliers vrijheid ten aanzien van zondagopenstelling. Winkeliers bepalen dan – al dan niet gezamenlijk – hoe hier invulling aan wordt gegeven. Daarbij is nog steeds mogelijk dat winkeliers in onderlinge afstemming keuzes maken op basis van branche, gebied en frequentie. Het is ook mogelijk dat deze keuzes na verloop van tijd veranderen. Deze onderlinge afstemming door winkeliers heeft als voordeel dat de bij scenario B behorende aanvullende besluitvorming, regelgeving en handhaving door de gemeente beperkt wordt. Dit scenario heeft als nadeel dat het minder voor de hand ligt om na verloop van tijd de mogelijkheden weer in te perken.

1

BIJLAGE

Vragenlijsten

Bijlage 1. Vragenlijsten

Onderzoek Zondagopenstelling gemeente Woerden Vragenlijst inwoners

In opdracht van de gemeente Woerden voert onderzoeksbureau I&O Research een onderzoek uit naar het draagvlak voor zondagopenstelling van winkels in de gemeente Woerden (Woerden, Harmelen, Kamerik en Zegveld). Hiervoor willen wij u graag enkele vragen stellen. Alvast bedankt voor uw deelname aan dit onderzoek. (N.B. onderzoek is online uitgevoerd)

I Winkelen en/of boodschappen doen op zondag nu

1. Hoe vaak heeft u het afgelopen jaar op zondag een winkel bezocht in Nederland?

ÉÉN ANTWOORD MOGELIJK

- (vrijwel) nooit → ga naar vraag 5
- Enkele keren per jaar
- Ongeveer 1 keer per maand
- 2-3 per maand
- wekelijks
- weet niet → ga naar vraag 6

2. Wat zijn de belangrijkste redenen dat u (wel eens) op zondag winkelt en/of boodschappen doet? MAXIMAAL TWEE ANTWOORDEN MOGELIJK

- Geen of minder tijd op andere dagen
- Ik heb iets nodig op zondag/onverwacht bezoek
- Gezelligheid/ recreatief winkelen
- Op zondag is het minder druk in de winkels dan op andere dagen
- Anders, namelijk
- Weet niet

3. Doet u op zondag wel eens dagelijkse boodschappen of gaat u wel eens (recreatief of gericht) winkelen? MEERDERE ANTWOORDEN MOGELIJK

- Dagelijkse boodschappen → vul ook vraag 4a in
- Doelgerichte aankopen → vul ook vraag 4b in
- Recreatief winkelen/funshoppen → vul ook vraag 4c in
- Weet niet

4a. In welke plaats heeft u voor het laatst op zondag uw dagelijkse boodschappen gedaan?

- Woerden
 - Harmelen
 - Bodegraven
 - Gouda
 - IJsselstein
 - Nieuwegein
 - Maarsse(broek)
 - Alphen a/d Rijn
 - Elders, namelijk
 - Weet niet
-

4b. In welke plaats heeft u voor het laatst op zondag een winkel bezocht voor een doelgerichte aankoop?

- Woerden
 - Gouda
 - IJsselstein
 - Maarsse(broek)
 - Alphen a/d Rijn
 - Nieuwegein
 - Utrecht
 - Rotterdam
 - Elders, namelijk
 - Weet niet
-

4c. In welke plaats heeft u voor het laatst op zondag recreatief gewinkeld (funshoppen)?

- Woerden
 - Gouda
 - IJsselstein
 - Maarsse(broek)
 - Alphen a/d Rijn
 - Nieuwegein
 - Utrecht
 - Den Haag
 - Rotterdam
 - Amsterdam
 - Elders, namelijk
 - Weet niet
-

Ga naar vraag 6

5. Wat zijn de belangrijkste redenen dat u (vrijwel) nooit winkelt en/of boodschappen doet op zondag? *MAXIMAAL TWEE ANTWOORDEN MOGELIJK*

- Geen tijd op zondag
- Geen winkelbehoefte: niks nodig op zondag
- Principieel/geloof: zondagsrust
- Winkeliers verdienen een vaste vrije dag
- Er zijn in de buurt geen winkels open wanneer ik wil winkelen/boodschappen doen
- Anders, namelijk:
- Weet niet

II Verruiming zondagopenstelling?

De winkels in de gemeente Woerden mogen acht keer per jaar open op zondag. Daarnaast mogen drie supermarkten elke zondag open.

6. Wat vindt u ervan als alle winkels in de gemeente Woerden de mogelijkheid krijgen om vaker op zondag open te gaan?

- Ik ben daar voor
- Ik ben daar niet voor maar ook niet op tegen
- Ik ben daar op tegen → ga naar vraag 9 (incl. intro boven vraag 8)
- Weet niet

7a. Hoe vaak zou u willen dat de supermarkten in de gemeente Woerden op zondag open zijn?

ÉÉN ANTWOORD MOGELIJK

- Wekelijks (52 keer per jaar)
- Maandelijks (12 keer per jaar)
- 3 à 4 keer per jaar en op 4 feestdagen (huidige situatie)
- Alleen rond de feestdagen
- Een ander aantal, namelijk:
- Nooit
- Weet niet

7b. Hoe vaak zou u willen dat de bouwmarkten/tuincentra in de gemeente Woerden op zondag open zijn?

ÉÉN ANTWOORD MOGELIJK

- Wekelijks (52 keer per jaar)
- Maandelijks (12 keer per jaar)
- 3 à 4 keer per jaar en op 4 feestdagen (huidige situatie)
- Alleen rond de feestdagen
- Een ander aantal, namelijk:
- Nooit
- Weet niet

7c. Hoe vaak zou u willen dat de overige winkels in de gemeente Woerden op zondag open zijn? ÉÉN ANTWOORD MOGELIJK

- Wekelijks (52 keer per jaar)
- Maandelijks (12 keer per jaar)
- 3 à 4 keer per jaar en op 4 feestdagen (huidige situatie)
- Alleen rond de feestdagen
- Een ander aantal, namelijk:
- Nooit
- Weet niet

Als bij 7a en 7b en 7c 'nooit' is aangevinkt → ga naar vraag 9

III Effecten

De volgende vragen gaan over de effecten van eventuele verruimde openstelling van winkels op zondag.

8. Als de winkels in de gemeente Woerden vaker op zondag open mogen, gaat u hier dan gebruik van maken?

- Ja, vaak
- Ja, soms
- Nee, nooit
- Weet niet

9a. Als de winkels in de gemeente Woerden vaker op zondag open mogen: welk effect verwacht u op uw beleving van de zondag? ÉÉN ANTWOORD MOGELIJK

- Een positief effect
- Een enigszins positief effect
- Geen effect
- Een enigszins negatief effect
- Een negatief effect
- Weet niet

9b. Kunt u uw antwoord toelichten?

10. Verwacht u overlast in uw directe woonomgeving als winkels vaker op zondag open mogen?

MEERDERE ANTWOORDEN MOGELIJK

- Nee
- Ja, parkeerproblemen
- Ja, verkeersdruk
- Ja, geluidsoverlast
- Ja, onveiligheidsgevoel/sociale overlast
- Ja, andere vorm van overlast, namelijk:
- weet niet

IV Verruiming winkeltijden op andere dagen

Op doordeweekse dagen en op zaterdag sluiten winkels (behalve de supermarkten) in de gemeente Woerden vaak om 17.00, 17.30 of 18.00 uur. Zij mogen wettelijk tot 22.00 uur open blijven.

11. Als de winkels in de gemeente Woerden langer open zouden blijven op doordeweekse dagen of op zaterdag, gaat u hier dan gebruik van maken?

- Ja, vaak
- Ja, soms
- Nee, nooit
- Weet niet

12a. In hoeverre bent u het eens met de volgende stelling?

De gemeente moet koopzondagen volledig vrijgeven. Ondernemers mogen zelf bepalen op welke zondagen ze open gaan.

Helemaal eens	Mee eens	Neutraal	Oneens	Helemaal oneens	Weet niet
☐	☐	☐	☐	☐	☐

12b. Kunt u uw antwoord toelichten?

V Tot slot

13. Wat is uw leeftijd?

 jaar

14. Hoe is uw huishouden samengesteld?

- Ik woon alleen
- Ik woon alleen (zonder partner) met kinderen
- Ik ben gehuwd / woon samen zonder thuiswonende kinderen
- Ik ben gehuwd / woon samen met thuiswonende kinderen
- Ik woon bij mijn ouder(s) / verzorger(s)
- Anders, namelijk

15. Wat is uw geslacht?

- man
- vrouw

16. Heeft u nog een opmerking of een suggestie over het onderwerp zondagopenstelling?

HARTELIJK DANK VOOR UW MEDEWERKING!

Vragenlijst ondernemers Onderzoek zondagopenstelling gemeente Woerden

In opdracht van de gemeente Woerden voert onderzoeksbureau I&O Research een onderzoek uit naar het draagvlak voor zondagopenstelling van winkels in de gemeente Woerden (Woerden, Harmelen, Kamerik en Zegveld).

De gemeente Woerden kent momenteel acht koopzondagen of -feestdagen waarop winkels de mogelijkheid hebben om open te gaan tussen 12.00 en 17.00 uur. Drie supermarkten hebben -na loting- een vergunning gekregen om elke zondag open te zijn (maximaal vijf uur tussen 12.00 en 18.00 uur). Graag willen wij u enkele vragen stellen over de zondagopenstelling van winkels in Woerden. Alvast bedankt voor uw deelname aan dit onderzoek.

Invulinstructie:

- Zet een duidelijk kruis in het midden van het vakje. Heeft u een fout vakje aangekruist? Maak dit vakje dan helemaal zwart. Kruis daarna het goede vakje aan. Wij willen u vriendelijk verzoeken om de vragenlijst met pen in te vullen.
- Soms kunt u vragen overslaan. Dan staat er: → *ga naar vraag ...*

I Zondagopenstelling nu

1. Kunt u een oordeel geven over de huidige frequentie waarmee uw winkel op zondag open mag?

- Dit is te veel
- Dit is voldoende
- Dit is te weinig
- Weet niet/geen mening

2. Hoe vaak bent u in de afgelopen 12 maanden open geweest op zondag?

Keer

Indien u minimaal één keer op zondag of een feestdag open bent geweest: naar vraag 3

Indien u nooit op zondag of een feestdag open bent geweest: naar vraag 4

3. Wat zijn de belangrijkste redenen dat u in de afgelopen 12 maanden open bent geweest op een (of meer) zondag(en) en/of feestdag(en)?

MAXIMAAL 2 ANTWOORDEN MOGELIJK

- Omzetverhoging
- Klanten gaan anders naar concurrenten binnen de gemeente die wél op zondag open zijn
- Klanten gaan anders naar andere gemeenten waar de winkels wél op zondag open zijn
- Service voor de klant
- (Landelijk) beleid vanuit hoofdorganisatie
- Bijdrage leveren aan verbetering imago winkelgebied
- Anders, namelijk:
- Weet niet

Ga door naar vraag 5

4. Wat zijn de belangrijkste redenen dat u in de afgelopen 12 maanden niet open bent geweest op een zondag of feestdag?

MAXIMAAL 2 ANTWOORDEN MOGELIJK

- Persoonlijke redenen: geloofsovertuiging, principieel
- Economische redenen: geen omzetverhoging, niet rendabel
- Sociale redenen (familie, vrienden, vereniging)
- Geen personeel beschikbaar
- Belang van zondag als vaste rustdag
- (Landelijk) beleid vanuit hoofdorganisatie
- Anders, namelijk:
- Weet niet

5. In welke mate hebben de koopzondagen in de afgelopen 12 maanden invloed gehad op uw omzet?

ÉÉN ANTWOORD MOGELIJK

- Het had geen invloed op mijn omzet
- Het leidde voor mij tot een omzetverhoging
- Het leidde voor mij tot een omzetverlaging
- Weet niet

6. In welke mate hebben de koopzondagen in de afgelopen 12 maanden invloed gehad op het aantal arbeidsplaatsen in uw winkel?

ÉÉN ANTWOORD MOGELIJK

- Het had geen invloed
- Het leidde voor mij tot meer personeel
- Het leidde voor mij tot minder personeel
- Weet niet

II Wensen zondagopenstelling

7. Hoe vaak zou u uw winkel willen openen op zondag? *ÉÉN ANTWOORD MOGELIJK*

- Wekelijks (52 keer per jaar)
- Maandelijks (12 keer per jaar)
- Ongeveer 8 keer per jaar (huidige *toegestane* situatie)
- Alleen rond de feestdagen
- Een ander aantal, namelijk:
- Nooit → *ga naar vraag 9*
- Weet niet → *ga naar vraag 9*

8. Op welk tijdstip zou u uw winkel willen openen op zondag?

ÉÉN ANTWOORD MOGELIJK

- 's Ochtends
- 's Middags
- De hele dag
- Weet niet

9a. In hoeverre bent u het eens met de volgende stelling?

De gemeente moet koopzondagen volledig vrijgeven. Ondernemers mogen zelf bepalen op welke zondagen ze open gaan.

Helemaal eens	Mee eens	Neutraal	Oneens	Helemaal oneens	Weet niet
☐	☐	☐	☐	☐	☐

9b. Kunt u uw antwoord toelichten?

III Verlengen openstelling

Hier ontbreekt de inleidende zin: Op doordeweekse dagen en op zaterdag sluiten winkels (m.u.v. enkele supermarkten) in de gemeente Woerden vaak om, 17.00, 17.30 of 18.00 uur. Zij mogen wettelijk tot 22.00 uur open blijven.

10. Bent u bereid om uw winkel op doordeweekse dagen of op zaterdag (collectief, dus in overleg met andere winkeliers) langer open te stellen?

- Ja, rond de feestdagen
- Ja, wekelijks (naast de huidige koopavond)
- Nee, nooit
- Mijn winkel is al langer open
- Weet niet
- Anders, namelijk:

IV Tot slot

11. Ik ben:

- Eigenaar van een zelfstandige winkel
- Franchisenemer
- Manager/filiaalhouder ketenbedrijf
- Anders, namelijk:

12. Hoeveel werknemers heeft uw onderneming?

ÉÉN ANTWOORD MOGELIJK

☐ Alleen ikzelf	☐ 26 t/m 50 werknemers
☐ t/m 5 werknemers	☐ 51 t/m 100 werknemers
☐ 6 t/m 10 werknemers	☐ >100 werknemers
☐ 11 t/m 25 werknemers	☐ Weet niet

13. Heeft u nog een opmerking of een suggestie over het onderwerp zondagopenstelling of verruiming van de winkeltijden?

HARTELIJK DANK VOOR HET INVULLEN!

Vragenlijst winkelpersoneel Onderzoek zondagopenstelling gemeente Woerden

In opdracht van de gemeente Woerden voert onderzoeksbureau I&O Research een onderzoek uit onder winkeliers en winkelpersoneel over een verruiming van de winkeltijden in de gemeente Woerden (Woerden, Harmelen, Kamerik, Zegveld). Graag willen wij u enkele vragen stellen. Alvast bedankt voor uw deelname aan dit onderzoek*.

1. In welke branche werkt u?

EEN ANTWOORD MOGELIJK

- Supermarkt
- Overige levensmiddelen
- Warenhuis
- Persoonlijke verzorging, apotheek
- Dierenspeciaalzaak
- Kleding
- Schoenen en lederwaren
- Elektronica (o.a. tv's, audioapparatuur, computers, koelkasten, wasmachines)
- Huishoudelijke artikelen (o.a. serviesgoed, keukengerei, textiel- en linnengoed)
- Woninginrichting (o.a. meubelen, vloerbedekking, woningtextiel en verlichting)
- Doe-het-zelf (o.a. klusmaterialen, gereedschap)
- Bloemen, planten en tuinartikelen
- Vrije tijd (o.a. speelgoed, computergames, cadeau-artikelen, sportartikelen, boeken, DVD's)
- Opticiens, audiciens
- Juweliersartikelen
- Anders namelijk _____

2. Hoeveel collega's heeft u in totaal (op de vestiging waar u werkt)? ÉÉN ANTWOORD MOGELIJK

☐ Alleen de eigenaar en ik	☐ t/m 50 collega's
☐ t/m 5 collega's	☐ t/m 100 collega's
☐ t/m 10 collega's	☐ Weet niet
☐ t/m 25 collega's	

3. Waar bevindt de winkel zich? ÉÉN ANTWOORD MOGELIJK

☐ Woerden Stadshart	☐ Woerden Staatsliedenkwartier
☐ Woerden Molenvliet	☐ Harmelen
☐ Woerden Tournoysveld	☐ Zegveld
☐ Woerden Snel en Polanen	☐ Kamerik
	☐ Buiten al deze winkelgebieden

4. Werkt u wel eens op zondag in deze vestiging? ÉÉN ANTWOORD MOGELIJK

- Elke zondag dat de winkel open is
- Sommige zondagen waarop de winkel open is
- Nooit op zondag

*N.B. onderzoek is online uitgevoerd

5. Stel dat de winkels in Woerden vaker op zondag open zouden mogen, denkt u dat de winkel waar u werkt dan vaker op zondag open gaat?

- Ja, ik verwacht van wel
- Nee, ik verwacht van niet
- Weet niet

6. Stel dat de winkel waar u werkt (vaker) open gaat op zondag, verwacht u dan:

Een toename van het aantal werknemers in de winkel	☐ ja	☐ nee	☐ weet niet
Een verschuiving van vast naar flexibel personeel	☐ ja	☐ nee	☐ weet niet
Vermindering van de kwaliteit van het werk door minder ervaren personeel	☐ ja	☐ nee	☐ weet niet
Dat mijn werkgever aan me zal vragen op zondag te werken	☐ ja	☐ nee	☐ weet niet
Dat mijn werkgever me zal verplichten op zondag te werken	☐ ja	☐ nee	☐ weet niet

7. Als de winkel waar ik werk (vaker) op zondag open gaat, wil ik ...

ÉÉN ANTWOORD MOGELIJK

- ... (vaker) werken op zondag → *ga naar vraag 9 en dan 10*
- ... niet vaker werken op zondag → *ga naar vraag 8 en dan 11*
- ... nooit werken op zondag → *ga naar vraag 8 en dan 11*
- weet niet/geen mening → *ga naar vraag 11*

8. Wat zijn de belangrijkste redenen dat u niet (vaker) wilt werken op zondagen?

MAXIMAAL 2 ANTWOORDEN

- Geloofsovertuiging, principieel
- Ik wil sociale dingen doen met familie en vrienden op zondag
- Ik wil zondag als vaste vrije dag
- De winkel open op zondag is niet rendabel
- Ik wil sporten of een hobby uitoefenen op zondag
- Anders, namelijk: _____
- Weet niet

9. Wat zijn de belangrijkste redenen dat u (wisselend) wilt werken op zondag?

MAXIMAAL 2 ANTWOORDEN MOGELIJK

- Het hoort nu eenmaal bij het werk
- Ik kan zo de omzet helpen verhogen
- Ik verdien meer op zondag
- Het maakt me niet uit op welke dagen ik werk
- Ik kan zo meer uren werken
- Zondag is een fijne dag om te werken
- Ik wil de klanten ter wille zijn
- Concurrentie maakt dat nodig
- Ik voel me gedwongen om mee te doen
- Ik voel me medeverantwoordelijk om de werkdagen onderling zo goed mogelijk te verdelen
- Anders, namelijk: _____
- Weet niet

10. Hoe vaak zou u willen werken op zondag? *ÉÉN ANTWOORD MOGELIJK*

☐ Elke zondag	☐ 1 keer per kwartaal
☐ 2/3 keer per maand	☐ Minder dan 1 keer per kwartaal
☐ 1 keer per maand	☐ Weet niet

11. Als de winkel waar ik werk op doordeweekse dagen en zaterdag langer open zou blijven (bijvoorbeeld tot 20.00 uur), wil ik ...

- ... vaker werken op die avonden
- ... soms werken op die avonden
- ... nooit werken op die avonden
- De winkel waar ik werk is al vaker op de avonden open
- weet niet/geen mening

12. Voor hoeveel uur per week verricht u momenteel betaald werk?

uur per week

- Weet niet

13. Wat is uw leeftijd?

☐ 15 - 19	☐ 46 - 54
☐ 20 - 25	☐ 55 - 65
☐ 26 - 35	☐ 65 +
☐ 36 - 45	

14. Wat is uw geslacht?

- Man Vrouw

15. Wat is uw functie?

- Verkoper
- Kassamedewerker
- Manager
- Vakkenvuller
- Anders, namelijk: _____

16. Heeft u nog opmerkingen met betrekking tot de openstelling van winkels in Woerden?